

155

portugalský básník
FERNANDO PINTO DO AMARAL

Poesie

Výbrala, přeložila a uvádí Pavla Lidmilova

167

antologie světové literatury

ve výběru a zpracování Josefa Hirsala

a Bohumily Grögerové

UPOZORNĚNÍ ABONENTŮM

Vážení předplatitelé světové literatury, vzhle-

dem k tíživé finanční situaci (každé číslo čá-

sopisu musí být dolováno větší sumou, než je

jejho obchodní cena) jsme letos schopni pří-

pravít pouze čtyři čísla naší revue. Protože

vám mále předplacených čísel šsel, budeme

Vám podle našich záznamů zasílat světovou

literaturu zdarma v dalším roce až do vyčer-

pání předplaceného počtu výtištěk.

Děkujeme za pochopení i za to, že se může-

me skrze literaturu společně setkávat.

Za redakci

Bohumil Hirsala

OMLUVA ČTENÁŘŮM

2

ana Heffermanová
ILIAS A ODYSSEIA

14

řaponský sošletní prozalk
ANGO SAKAGUČI

řeložila a uvádí Alice Kraemerová

33

řtvoři světové literatury

DVOJI VŘTOKI
SERGEJE JESENINA

řbor z rané lyriky připravil Boris Šent,

kož z autobiografických náčrtů sestavila

a přeložila Ludmila Dušková, počmu Ten

řeměj přeložil a úvodem opatřil Václav Daněk

48

antologie světové literatury

DCERY DEKANDENCE

Anglosaské spisovatelky

řdobí řin de sícle

Výbrala, přeložila

a uvádí Viola Parente-Capková

114

řel

řti Kratochvíl

řLEPČEKĚ HLEDÁNÍ SBĚ SAM

ř Ernestu Sabatovi

120

řrozalk na hranici řebho Německa

CHRISTOPH HEIN

Povídky

Výbral, přeložil a uvádí Jaroslav Kovat

142

řvčarská básňřka

ŘIMA RAKTSA

řartura řar

Výbrala, přeložila a uvádí Bohumila Grögerová

errata:
S.165ř.7: "Quarant" m.Guarant, 166ř.15: "16.stolet"
m.17.stolet, 166ř.23: "z Odět" m. z Bohumila, 166ř.33:
"sciento" m. sciento, 168ř.4: "Bousser" m.Kousser,
168ř.2 na zač. řádku vypadlo "L'inconsance blanche"
ř. 172ř.29: "řaccutio" m. řaccutio, 174ř.19: "řlcrist"
m.řlcrist. Ve jmenech amonit řyly pak dle rukopisu
řevzany řvo řuskove řhyby: Waserhan m. Wassere-
řim, Boelcus m. Boelcus.

Anglosaské spisovatelky období fin de siècle

Vybrala, přeložila a uvádí Viola Parente-Čapková

Když se řekne "žena a ekadence", uvodí k vyboru z povídek anglosaských autorok období fin de siècle (podle kterého deli dekadentních spisovateľa, mužů) než jako autoroka textů, které je možno oznacht jako literární dekadence. Představitele dekadence v literatúře jsou na jako femme fatale". Přeznaly, až podobně esenzovana jako matrcola či fahzora demit literatúre bohonu pouze tebdy, je ne je nazvan i vybor nas), žena má v dekadentitúře role nejakého zvláště významného "zvláště" "materiahlističejší" a "telesenejší" než muž, kierebo pouze ztrazuje od začátku nejakého ekonomického a politického práva žen než u ni sleditely potrebu svých literárních činných kolegyň formilovara ženskon sexuálních ka kritická Elaine Showalter ve svém uvoděnbho sveta. Jak píše přední feministická autorka Elaine Showalter ve svém

Jaké jsou prvníky dekadentních děl mužských spisovateľa? Vážnou reprezentantů mytů nekierý z mytů žensut. Populárních v období konce minulého století - napříten, že žena je "přirodnější", "živocější" než muž, kierebo pouze ztrazuje od začátku nejakého ekonomického a politického práva žen než u ni sleditely potrebu svých literárních činných kolegyň formilovara ženskon sexuálních ka kritická Elaine Showalter ve svém

U devadesátých letech minulého století se konsolidovalo ženské bnutí. Ač mnozí kritici upozorňují na nebezpečí zjednodušujících paralel mezi společenskými a politickými událostmi a děním v literatúře a umění, jisté souvislosti tu nepochybně jsou a v tomto případě často fungují i jako zpětná vazba - mnohé z anglických konceptů *art* je zapřimavě srovnávat. Jakým způsobem tyto problémy jednoitně amerických "literárních feministů" vznikly, že jim "otevřelo oči" dílo jejích současných "sposovatelek. Hnutí však bylo odlišné, některé zcela přejala mužské vidění světa, jině svou obsahovou i formální nekonvenčnost rískovaly skandál (což tehdy nebylo těžké zvláště v Británii - zákon

o cenzure z r. 1857 ukladal spisovateřim a spisovatel-kam neuvěřitelná omezení).

V devadesátých letech minulého století se rovněž v evropské a americké literatúře rodi modernismus. I ten je tradičně spjatý především s ženskými spisovatelkami. Teprve v nedané době se celé pojetí literárního modernismu začalo přehodnocovat z hlediska přínosu ženskými autorky. V tomto kontextu je klíčový zejména tichý smet v anglosaských literatúrach konce minulého století, označovaný jako *New Woman Fiction* (literatúra s tématem "nové ženy", zejména ale i muži). Pojem *New Woman Fiction* udájně spisovatelka Sarah Grand v r. 1894 v časopise North American Review ve snaze charakterizovara novou generaci žen, ovlivněnou myšlenkami *J. S. Mill*a a jiných bojournalů a bojovnic za ženská práva na poli veřejného života.

Uvádome-li si důležitost dekadentního bnutí pro evropskou literární konce

stoleti, nabízejí se otázky, do jaké míry byly anglosaské hledáčky nového žensutivního dekadentní estetikon, jak se vyrovnaly s dekadentními ideály a mytologičtými kritičky, lze v těchto případech mnoha umělkyni těmi nejaktiálnějšímími dekadentními událostmi a děním v literatúře a umění, jisté souvislosti tu nepochybně jsou a v tomto případě často fungují i jako zpětná vazba - mnohé z anglických konceptů *art* je zapřimavě srovnávat. Jakým způsobem tyto problémy jednoitně amerických "literárních feministů" vznikly, že jim "otevřelo oči" dílo jejích současných "sposovatelek. Hnutí však bylo odlišné, některé zcela přejala mužské vidění světa, jině svou obsahovou i formální nekonvenčnost rískovaly skandál (což tehdy nebylo těžké zvláště v Británii - zákon

vativní viktoriánská kritika používala často termín "dekadentní" jako hodnocení (samozřejmě negativní, synonymum k "degenerovaný, úpadkový"), ne jako charakteristiku určitého literárního směru (což jistě souvisí s didaktickou tradicí anglosaské literatury). Nejvýznamnějším společným jmenovatelem New Woman Fiction a literární dekadence byl zájem o sexuální tematiku, relativizace viktoriánských hodnot a morálky, což viktoriánští kritici přijímají s hrůzou jako předzvěst apokalypsy a zárodek politického anarchismu (George Egerton byla po vydání svých povídek označena za „morální anarchistku“). Jak dekadentní, tak feministická literatura konce století zpochybňovala tradiční pojetí mužství i ženství - dekadentní brdina, dandy, byl zženštilý estét, emancipovaná "nová žena" byla aktivní, samostatná bytost, rozhodující sama o svém osudu (na rozdíl od "tradičních" literárních brdínek). V případě střetu těchto dvou postav v díle dekadentních autorů představuje ženská postava energii a aktivitu, je symbolem budoucnosti, zatímco slabý dekadentní brdina patří zcela minulosti, v konfrontaci s "novou ženou" prohrává - role obou pohlaví jsou převrácené. Z pohledu obhájců tradiční morálky to představovalo hrozbu stávající společnosti: "nová žena" neviděla již v mateřství naplnění svého osudu a otevřená artikulace homosexuality či impotence u dekadentního brdiny rovněž mnoho naděje na pokračování lidského rodu nepřinášela. Zde je ovšem nutno připomenout, že ne všechny autorky New Woman Fiction se stavěly k mateřství záporně; jako příklad nám zde může posloužit opět George Egerton, jejíž pojetí mateřství v některých povídkách jako vášně srovnatelné s vášní sexuální je tak překvapivě moderní, že nám připomíná koncepcce některých

současných feministických autorek a teoretiček.

Další společný jmenovatel (opět v rámci obrození „tradičních hodnot“, jež se obávala konzervativní kritika) představoval zájem o nižší vrstvy společnosti, u autorek a autorů New Woman Fiction (kteří ovšem vesměs pocházeli ze středních a vyšších vrstev) motivovaný propojeností otázek sexuálních s otázkami sociálními a politickými, u dekadentů (přes sympatie k aristokraci) zas fascinační vším „nízkým, ošklivým, morbidním a nepřirozeným“.

"Dcery dekadence" - "nové ženy" a dekadentní umělci jsou podle slov Elaine Showalter „spojení jako dvojčata - zřídly úpadkové doby, sexuální anarchisté, kteří stírali hranice mezi pohlavími“. Přes všechny styčné body s dekadentními autory - muži je však nutno znovu připomenout specifčnost, kterou tvorba žen na přelomu století představovala. Rozpor mezi dekadentní tendencí ke krajnímu subjektivismu a introspekci a identifikaci s revolučními trendy doby řešila každá z anglosaských ženských autorek literárního fin de siècle po svém - jak vyplývá i z našich ukázek jejich tvorby. V rámci celkové tendence anglosaské literatury 90. let tvoří dílo většiny těchto spisovatelek především povídky. "Dcerami dekadence" jsou všechny tyto autorky (přes veškeré individuální rozdíly) nesporně v tom smyslu, že je zrodila přechodná - dekadentní - doba přelomu století. Dnes znovu objevené a vydávané, představují brdinky jejich děl jakýsi mezičlánek mezi ženskými charaktery sester Brontëových a George Eliot a androgynními postavami apoštolky moderního literárního feminismu Virginie Woolf.

Kate (O'Flaherty) Chopin

(1851 - 1904)

Narodila se v St. Louis; po matce Francouzka. Studovala na Academy of the Sacred Heart v St. Louis. V r. 1870 se provdala za Oscara Chopina a odstěhovala se do Louisiany; v té době se intenzivně zajímala o život Kreolů, jimž později věnovala některé své povídky. Po bankrotu manželova podniku a manželově smrti o dva roky později se Kate Chopin se svými šesti dětmi vrátila do St. Louis ke své matce a po její smrti začala psát. Již ve svých prvotinách se Chopin zabývala ženskou sexuální vášní; povídka Egyptská cigareta (The Egyptian Cigaret) z r. 1900 reprezentuje silnou tendenci v tvorbě anglosaských ženských autorek přelomu století: zpracování ženských sexuálních fantazií. Emancipace: Bajka života (Emancipation: A Life Fable) je klasickou ukázkou New Woman Fiction: formou alegorie je zde ztvárněna víra v budoucnost. Není co ztratit; nová doba přinese možná mnohá nebezpečí a strádání, návrat zpátky však už možný není.

Hlavní dílo Kate Chopin, Probuzení (Awakening, 1899) vyprovokovalo svým tématem nemanželské lásky a mísení ras takový skandál a kritiku, že to autorku prakticky na zbytek života umlčelo. Kate Chopin zemřela o pět let později v St. Louis.

EGYPTSKÁ CIGARETA

Můj přítel Architekt, který je tak trochu cestovatel, nám ukazoval různé kuriozity, které nasbíral během svých návštěv Orientu.

„Tady je něco pro vás,“ řekl, vzal malou krabičku a obracel ji v ruce. „Vy kouříte cigarety; vezměte si tohle domů. Dostal jsem to v Káhiře od jakéhosi fakíra, který se domníval, že jsem mu byl užitečný.“

Krabička byla obalena lesklým žlutým papírem; byl zalepen tak umně, že se zdálo, jako by nebyl nikde porušen. Krabička neměla žádnou nálepku, žádné razítko - nic, co by naznačovalo její obsah.

„Jak víte, že jsou to cigarety?“ zeptala jsem se, když jsem brala krabičku a hloupě ji obracela, jako člověk obrací zapečetěný dopis a přemýšlí, než jej otevře.

„Vím jen to, co mi řekl,“ odpověděl Architekt, „ale otázku jeho povstí snadno vyřešíme.“ Podal mi ostrý, špičatý nůž na papír a já jsem co nejopatrněji otevřela víčko.

Krabička obsahovala šest cigaret, zjevně ručně vyrobených. Krycí list byl z bleďožlutého papíru a tabák měl téměř stejnou barvu. Byl jemnější nařezaný než turecký nebo obyčejný egyptský tabák a na každém konci cigarety vyukovala jeho vláčenka.

„Ochutnáte jednu teď, madam?“ zeptal se Architekt, hotov škrtnout zápalkou.

„Ne teď a ne tady,“ odpověděla jsem, „po kávě, dovolíte-li mi použít váš kuřácký pokoj. Některé z přítomných žen nesnášejí cigaretový zápach.“

Kuřárna byla na konci krátké zatočené chodby. Byla zařízena výhradně orientálně. Široké, nízké okno se otvíralo na balkon nad zahrádou. Z divanu, na kterém jsem ležela, byly vidět pouze kývající se vrcholky stromů. Javorové listy se leskly v odpoledním slunci. Vedle divanu byl nízký stůl, který obsahoval kompletní kuřácké vybavení. Cítila jsem se uvolněně a gratulovala si, že jsem na chvíli unikla ne-uucháječimu hovoru žen, který ke mně slabě doléhal.

Vzala jsem cigaretu, zapálila ji a položila krabičku na stůl právě v okamžiku, kdy malé hodiny na stolku odbily stříbrnými údery pátou hodinu.

Dlouze jsem zatáhla z egyptské cigarety. Úzký sloupec šedozeleného kouře stoupal v návalech vzhůru, rozrůstal se a mohutněl, až se zdálo, že vyplňuje celou místnost. Javorové listy jsem viděla nejasně, jako by byly zahaleny v matném tónu měsíčního světla. Jemné, vzrušivé proudění mi projelo celým tělem a stoupalo mi do hlavy jako výpary vzrušivého vína. Znovu jsem zhluboka zatáhla z cigarety.

„Ach! mám od písku puchýře na tváři! Ležela jsem tam celý den s tváří na písku. Dnes večer, kdy hoří věčné hvězdy, se dovleču k řece.“

On se nikdy nevrátí.

Až jsem jsem ho následovala; mé nohy letěly; mé nohy kulhaly; mé ruce a nohy se plazily; a s nataženými pažemi jsem tady padla do písku.

Mám od písku puchýře na tváři; mám puchýře na celém těle a slunce mne drtí horkou trýzní. Pod skupinkou palem tam v dálce je stín.

Zůstanu tu v písku, dokud nepřijde ta hodina a ta noc.

Smála jsem se záhadným věštbám a vysmívala se hvězdám, když řekly, že po extázi života rozpráhnou své paže a budu vzývat smrt a vodě mne obklopi.

Ach! jak mne písek řže do tváří! a nemám žádné slzy, abych uhasila ten oheň. Řeka je chladná a noc není daleko.

Odvrátila jsem se od bohů a řekla: „Je jen jediný; Bardia je můj bůh.“ To bylo, když jsem se ozdobila liliiemi a uvila květiny do věnce a držela ho ve své blízkosti v křehkých, sladkých poutech.

On se nikdy nevrátí. Obrátil svého velblouda a odjel. Podíval se na mne, krčící se zde; zasmál se a odhalil své zářivě bílé zuby.

Pokaždé když mne políbil a odšel, vždycky se vrátil. Pokaždé když vzplanul divokým hněvem a opustil mne s palčivými slovy, vždycky se vrátil. Dnes však mne ani nepolíbil, ani se nerozhněval. Řekl jen:

„Ach! Jsem unaven pouty a polibky a tebou. Jdu pryč. Už mě nikdy neuvídíš. Jdu do velikého města, kde se lidé hemží jako včely. Jdu do neznáma, kde se obrovitě kameny zvedají k nebi jako pomník nezrozených časů. Ach! Jsem unaven. Už mě nikdy neuvídíš.“

A odjel na svém velbloudu. Usmál se a odhalil své kruté bílé zuby, když se otáčel, aby mne tu uviděl schoulenou.

Jak pomalu se hodiny vlečou! Zdá se mi, že tu v tom písku ležím celé dny a živím se zoufalstvím. Zoufalství je hořké a živí odhodlání.

Slyším, jak mi nad hlavou pleskají ptáččí křídla, letí nízko, v kruzích.

Slunce zmizelo.

Písek mi nepozorovaně vníkl mezi rty a zuby a pod okoralý jazyk.

Zvednu-li hlavu, uvidím snad večernici.

Ach! ta bolest v mých pažích a nohou! Mé tělo je bolavé a plné modřín, jako polámané. Proč nemohu vstát a běžet jako dnes ráno? Proč se musím takhle vléct jako krouťící a svíjející se raněný plaz?

Řeka je blízko, na dosah ruky. Slyším ji - vidím ji - Ach! ten písek! Ach! ta záře! Jak chladně! jak studeně!

Voda! voda! Mám ji v očích, v uších, v krku! Škrť mě! Pomoc! Pomohou mi bohové?

Ach! Ta sladká extáze odpočinku! V Chrámu zní hudba. A zde je ovoce k nakousnutí. Bardja přišel s hudbou - Měsíc svítí a vánek je hebký - Větec květů - pojedme do Královny zahrady a pohledně na modrou lilii, Bardjo.

Javorové listy vypadaly, jako by je zahalil stříbrný lesk. Šedozeleň kouř už neplnil místnost. Stěží jsem byla s to pozvednout víčka. Zdálo se, že tíha staletí dusí mou duši, která bojuje, aby mohla uprchnout, osvobodit se a dýchat.

Pocítila jsem hloubky lidského zoufalství.

Malé hodiny na stolku ukazovaly čtvrt na šest. Cigarety stále spočívaly ve žluté krabičce. Zůstal jen nedopalek z té jedné, kterou jsem vykouřila. Položila jsem jej do popelníku.

Jak jsem se dívala na cigarety v bledém papíře, uvažovala jsem, jaké další vidiny pro mne asi obsahují; co všechno bych asi nenalezla v jejich mystickém dýmu? Snad vidinu nebeského míru; sen o splněných nadějích; chuť extáze, jakou jsem si nikdy ani nepředstavila.

Vzala jsem cigarety a rozdrtila je v dlaních. Došla jsem k oknu a otevřela jsem dlaně dokořán. Lehký vánek zachytil zlatá vlákénka a nesl je, zkroucená a tančící, daleko ven mezi javorové listy.

Můj přítel Architekt pozvedl závěs a vešel; nesl mi druhý šálek kávy.

„Jsi bledá!“ vykřikl starostlivě. „Není ti dobře?“

„Trochu mne omámil sen,“ řekla jsem mu.

EMANCIPACE: BAJKA ŽIVOTA

Jednou se do tohoto světa narodilo zvíře, a když otevřelo oči do života, vidělo nad sebou a okolo sebe věznící zdi a před ním byly železné mříže, kterými proudily vzduch a světlo zvenčí; toto zvíře se narodilo v kleci.

Tam rostlo a prospívalo do síly a krásy pět neviditelné ochranné ruky. Když mělo hlad, jídlo bylo vždy na dosah. Když mělo žízeň, přinesli mu vodu, a když pocítilo potřebu odpočinku, bylo zde lůžko ze slámy, na které mohlo ulehnout: a bylo pro ně dobré lžat si krásné slabiny, vyhřívat se ve slunečních paprscích, které, jak věřilo, existovaly pouze proto, aby osvětlovaly jeho domov.

Když se jednoho dne probudilo ze svého líného odpočinku, hleděl dvířka jeho klece byla otevřená: otevřela je náhoda. Zvíře pak pomalu přistoupilo ke dvířkům, dědic se nezvyklého, a bylo by je zavřelo, ale k lakovému úkolu jeho údy nestačily. Výstřelilo tedy otvorem hlavu, aby uvidělo, jak se klenba nebes rozšiřuje a širý svět rozprostírá vůkol.

Zpět do svého kouta, ale ne k odpočinku, neboť kouzlo Neznámého je ovládlo, a znovu a znovu chodí k těm otevřeným dvířkům a pokaždé vidí více Světla.

Pak jednoho dne stane v jeho záplavě; hluboký nádech - napne své silné údy a zmizí plavným skokem.

Uhání stále dál, v tom šíleném letu, nedbá o to, že si zraňuje a rozdírá své hladké boky - dívá se, čichá, dotýká se všech věcí; zastavuje se i aby přiložilo rty k nechutné kaluži, neboť myslí, že by mohla být sladká.

Když má hlad, nedostane žádné jídlo, nýbrž je musí hledat a často o ně i bojovat; a jeho údy jsou vyčerpány než dosáhne vody, která je dobrá pro jeho žíznící hrdlo.

Tak žije, hledá, nalézá, raduje se a strádá. Dvířka, která náhoda otevřela, jsou stále otevřená, ale klec zůstává navěky prázdná!

Olive (Emily Albertina) Schreiner

(1855 - 1920)

Narodila se v Cape Colony v Jižní Africe jako deváté dítě chudého misionáře na opuštěné farmě. Tvrďá výchova v ní podle jejich vlastních slov vypěstovala soucit s pokořovanými a utlačovanými. Od r. 1870 do r. 1881 pracovala jako guvernánka a psala ve volném čase. V r. 1881 se přestěhovala do Londýna a připojila se k okruhu kolem literárního kritičky Havelocka Ellise, jehož programem byl socialismus a rovnost pohlaví.

Již v roce 1883 vydává Olive Schreiner pod pseudonymem Ralph Iron své hlavní dílo, autobiografický román Příběh jedné africké farmy (A Story of an African Farm), v němž se snažila ukázat nespravedlnost postavení žen a jimž chtěla bojovat za práva žen na vzdělání, ekonomickou nezávislost a sexuální svobodu. Právě na tuto knihu se odvolávaly některé stoupenkyně feministického hnutí jako na dílo, které je „probudilo“.

Podobně jako Egerton i Schreiner se zřekla realismu jako metody; její dílo má často snový, vizionářský charakter - tato tendence vicholí ve sbírce povídek Sny (Dreams, 1891), z níž je i naše ukázka. Hrdinka povídky dává přednost svobodě před láskou, ve spánku se tomu však usmívá.

V r. 1889 se Schreiner vrátila do Afriky a vdala se za politika Samuela Cronwrighta. V dalších letech se Olive Schreiner věnovala především veřejné práci - bojovala za ženskou otázku i proti rasistické politice Jižní Afriky. Její dílo Žena a práce (Woman and Labour, 1911) bylo nazýváno „biblí ženského hnutí“. Během búrské války byla Schreiner uvězněna. Do Anglie se vrátila v r. 1913 ve špatném zdravotním stavu; v r. 1920 pak naposled odjela do Afriky, kde téhož roku zemřela.

DARY ŽIVOTA

Viděla jsem spící ženu. Ve spánku snila, že před ní stojí Život a v každé ruce drží dar - v jedné Lásku, ve druhé Svobodu. A řekl té ženě: „Vyber si!“

Ta žena dlouho váhala: a řekla: „Svobodou!“

A Život řekl: „Zvolilas správně. Kdybys bývala řekla 'Lásku', dal bych ti to, o cos požádala; a odešel bych od tebe a nikdy se k tobě už nevrátil. Nyní však přijde den, kdy se vrátím. Toho dne poneseš oba dary v jedné ruce.“

Slyšela jsem, jak se ta žena ve spánku směje.

George Egerton

(1859 - 1945)

George Egerton, vl. jm. Mary Chavelita Dunne, se narodila v Austrálii; v dětství žila na Novém Zélandu, v Chile, ve Walesu, v Irsku (odkud její rodina pocházela) a v Německu. Otec byl velice všestranný a velice neúspěšný ve větším svém podnikání kromě rybářských technik, se kterou knihu; odtud tedy zřejmě autorčina znalost rybářských technik, se kterou se setkáváme v povídce Zkřížení (A Cross Line). Po matčině smrti cestovala Mary Chavelita po Evropě; v roce 1887 odešla s přítelem svého otce do Norska. Z otcova přítele se vyklubal bigamista a opilec; zemřel o dva roky později a Mary Chavelita se vrátila do Anglie. Za svého pobytu v Norsku se však stačila seznámit s dílem Strindberga a Hamsuna (do kterého se i zamilovala a jehož román Hlad později přeložila do angličtiny); znalost myslitelů, kteří ovlivnili literární fin de siècle (Strindberg, Nietzsche) je rovněž patrná z povídky Zkřížení. V r. 1891 se Mary Chavelita vdala za George Egertona Clairmonta, jehož první dvě jména si později zvolila za svůj pseudonym. Clairmont nebyl schopen žít v rodině, a Mary Chavelita tedy začala psát, aby vydělala peníze - v r. 1893 vydala úspěšnou sbírku Keynotes (Základní tóny), podle které byla později nazvána celá edice; autorem obálky byl ilustrátor a spisovatel Aubrey Beardsley, jeden z nejvýznamnějších představitelů dekadence anglického fin de siècle, autor slavných ilustrací k dílům Oscara Wilde. Povídka Zkřížení je z této sbírky a patří k autorčiným nejznámějším; bývá označována za jakýsi protipól Freudových studií o ženské hysterii z 90. let 19. století. „Křížení“ dostává v povídce nejružnější významy - zkříží se zde cesty i plány.

Autorčina bohatá minulost poskytovala mnoho literárního materiálu a Egerton se brzy stala důležitou představitelkou proudu New Woman Fiction a klíčovou postavou v boji za nově definovanou ženskou sexuální identitu. Její povídky obsahují témata vztahů mezi muži a ženou, v centru pozornosti jako by stála otázka „jaké je to být ženou“. George Egerton nezpochybňuje myšlenku, že žena žije především svým citovým životem; v otevřeném zpracování „ožehavých témat“ (nemanželský sex, nemanželské dítě atd.) však zachází dál než většina jejích současnic. Naznačená erotická epizoda mezi manželem a manželkou v povídce Zkřížení vyvolala v pozdně viktoriánské společnosti pohoršení a Egerton byla označena za představitelku „bláznovství a hysterie“, „erotomanie“, „neurózy“ a „vulgární sprostoty“ v literatuře.

Zajímavý je styl povídek ve sbírce Keynotes - na rozdíl od mnohých představitelk New Woman Fiction se Egerton zcela oprostila od realismu jak formálně, tak myšlenkově. Typické jsou úteky do světa fantazie a prolínání snu a skutečnosti. Její vize poskytovaly mnohým jejím čtenářkám nové alternativy. Druhá sbírka Discords (Nesouzvuky) vyšla v r. 1894 a další díla v podstatě opakují témata i výrazové prostředky prvotiny.

ZKŘÍŽENÍ

Dosti fádní tóny mužského hlasu se vznášejí v průzračném vzduchu, zpěv refrénu populárního music-hallového popěvku. Mezi melodií a okolím je jakýsi nesoulad. Zdá se to znesvěcující, neslušné, uvádět tuto vulgární odrhovačku a spolu s ní i představu oslnivého světla ramp a neskutečného tance do čerstvé nádhery tohoto dokonalého jarního dne.

Žena sedící na padlém stromu natočí hlavu, aby tu nádheru zachytila, a přes tvář jí přelétne výraz, ve kterém se jemně mísí znechucení a pobavené porozumění. Její mysl nelze popsat jinak než jako malebnou; její pilný mozek, jehož veškeré schopnosti jsou udušené tisícem těžkých vrtů, neustále plodí obrazy a nachází asociace mezi těmi nejnepravděpodobnějšími předměty. Právě četla drobnou črtu napsanou tím nejvybranějším jazykem, obraz fontánové scény v Tanagře.

a její živá představitivost jí vše zhmotnila. Štíhlé, půvabné dívky, seskupené kolem ní, plnily své nádherně tvarované hliněné džbány, elegantní rovnováha jejich klasických hlav a vlnící se záhyby jejich rouch byly v tu chvíli skutečně s ní; a teď? - nu ovšem, je to jako vstup podnapilého potulného hráče, vyšňořeného v nevkusné laciné parádě - obraz je zakalený. Opře si hlavu o kmen borovice za sebou a očekává zpěváka. Sedí na svahu uprostřed změti stromů; některé byly povaleny vichřicí, jiné byly pokáceny a osekané větve leží okolo; mech a kapradí a plazivý ostružiník; jedlové šišky, keře planých růží a kropenaté červené „pohádkové kloboučky“ bojují o přežití v divokém zmatku. Zatopený lom tam vlevo je ideálním úkrytem pro štika a vpravo spěchá malá ryčička, aby se spojila se svou větší sestrou, která si proboujovává nesnadnou cestu k moři. Přetíná ji řada nášlapných kamenů, a kdybyste se na jeden postavili, viděli byste hejna neklidných sekavců, „vousáčů“, vrhajících se od strany ke straně. Nad vodou je vidět několik kachních ocasů, pod vodou kachny pádlují nohama, aby udržely rovnováhu, a mezi bzučením hmyzu, švitořením ptáků a šuměním proudu a listoví je zřetelně slyšet, jak bublavě sají zobáky a hledají larvy. Zpěvák změnil svou píseň v pohvizdování a právě teď schází dolů po pěšině, prostá, úpravná, šedivě oděná postava s proutěným košíkem na ryby zavěšeným na zádech a s prutem na pstruhy na rameni. Vzduch se náhle zastavuje a mužovy chladné šedé oči zkoumají sedící postavu a její cikánskou nenucenost, šarlatový šál, který jí sklouzl z ramen a na jehož pozadí nyní vyniká štíhlá oblost jejího pasu.

Upřené zkoumání spolu s bohatou zkušeností s ženským tvorem jí umožnily vlastníku šedých očí celkem snadno zařadit, i když mu neposkytly žádné definitivní údaje o tom, jak se asi jednotliví příslušníci tohoto druhu chovají za daných okolností. Vyjádřeno jeho vlastními slovy v odpověď příteli, který ho škádlíval kvůli jeho neúnavnému sledování žen coby zajímavému problému:

„Má-li člověk bohatou zkušenost se svým bližním, může ho rozdělit do typů, a když má k dispozici určité množství osob a určité množství okolností, může si být jist, že připadne na nějaký druh činnosti, která každý typ zařadí; se ženou tomu tak není. Neustále můžete očekávat něco nepředvídaného, žena většinou zmaří veškeré vaše odhady a nikdy na ni nemůžete s jistotou sázet. Něco ti řeknu, kamaráde, můžeme tu mluvit o vyšší inteligenci; ovšem kdyby žena nebyla znevýhodněna svými city nebo jejich potřebou, byl by nejchytřejší muž celého křesťanstva pouhý vosk v jejích rukou. Jako problém mě fascinují daleko víc než cokoli jiného. Nikdy si nenech ujít příležitost k shromažďování nových údajů - nikdy!“

On si ji teď ujít nenechal. Setkal se s upřímným, nerozpačitým pohledem očí, jež by se stejně jasně a tázavě dívaly na příchod zajíce, ropuchy či jakéhokoli jiného předmětu, který by jí mohl zkřížit cestu; on pozvedne klobouk s uctívou zdvořilostí a řekne svým obvyklým afektovaně protáhlým tónem:

„Doufám, že neruším váš klid?“

„Těžko říct; možná rušíte, já možná také, ale nikdo mi to ještě neřekl!“

Pauza. Jeho rychlý pohled zachytil masivní snubní prsten na její štíhlé snědé ruce a záblesk diamantu na něm. Rozhodně paní. Volných mravů? Možná. Originální? Bezpochyby. Stojí za seznámení? Nejspíš ano.

„Hledám pstružnou řeku, ale instrukce, které jsem dostal, jsou dost neurčité; mohl bych -“

„Je to tudy rovně, ale teď nic nechytíte, aspoň ne tady, sluneční svit je příliš prudký a voda příliš mělká, možná o míli výš, asi tak hodinu cesty.“

„Ach, mockrát děkuji za radu. Vy tedy rybaříte?“

„Ano, někdy.“

„Jsou tu velcí pstruzi?“ (Jak divné oči má ta žena, jakoby magnetické.)

„Ne, málokdy mají přes libru; loví se tu ale hodně.“

„Vzácně příjemný sport, tohle rybaření, že? Je v tom o tolik víc než pouhé chytání ryb. Řeka a stromy a ticho vás nutí k přemýšlení - něco jako kázání - člověku je při tom dobře, že?“

Ona se souhlasně usměje. A co ji to vlastně tak pobavilo, ptá se v duchu on. Inspirace. Využije jí a řekne dychtivě:

„Tak mě napadlo - moc nerad o to žádám - ale rybaření lidi sbližuje, ne? Víte, vy znáte tuhle řeku, mohla byste mi říci, jaké mušky jsou nejvhodnější?“

„Užívám své vlastní, ale -“

„Opravdu? to je od vás chytré! Kéž bych to také uměl,“ a sedá si na druhý konec stromu a vytahuje svou krabici na mušky, „já jsem vás ale přerušil, vy jste chtěla něco říct ...?“

„Jenom,“ natahuje ruku (perfektně modelovanou, ale opravdu hnědou) pro krabici, „že musíte zkusit místního muškaře, on vám řekne.“

Potom, koncem tohoto měsíce nebo snad později, můžete zkusit dubovou mušku, přírodní mušku, víte; nejlépe drží pohromadě na tykadle, ze všeho jiného vyklouznou - a nasadte dvě najednou.“

„Propána, tenhle trik musím zkusit!“

Pozoruje ji, jak se dotýká jeho krabice a zkoumá kriticky její obsah, některé mušky přejeđe očima a odsouvá stranou, jiné bere do prstů téměř něžně, elegantně je drží a všimá si zašpičatění křídel a třpytivého nádechu, s hlavou na stranu; nějaký její trik, myslí si.

„Jakou mušku máte nejraději, mokrou či suchou?“ (Dívá se na několik suchých mušek.)

„Ach,“ s tím nádherným úsměvem, „teď přísahám, že jakoukoli, na kterou se chytí víc ryb. Možná, ano, suchou mušku. Mám dojem, že většina těchto mušek je lepší pro Skotsko či Anglii. Až doteď byla nejvražednější věcí tahle březnovka. Ale můžete zkusit 'oranžového tetřívka', ten tu vždycky zabírá; je možné ho prostrídat se 'zaječím uchem' - a navečer nasadit 'kočího mušku'. Můj manžel (kradmo na ni ze strany pohlédne) přinesl včera večer domů skvělé kousky.“

„Šťastlivec!“

Vrací mu krabici. V jeho hlase zaznívá při posledních slovech tón, který jí drásá nervy - je tak citlivá na každou modulaci hlasu, má intuici, která je téměř druhým zrakem. Sbírá svůj šál. Má na sobě vlněné šaty krémové barvy, v kontrastu s ní vypadá její pleť temně cizokrajně. Je na nohou dřívě, než on je schopen opět vstát, a říká s půvabnou úklonkou hlavy: „Dobré odpoledne, přeji vám plný koš!“

Než stačí muž pozvednout čepici, je ona už dole pod svahem, neslyšně klouže, její kroky mají zvláštní půvab, a poté lehce skáče z kamene na kámen přes řeku. Připadá si malý, jakoby opomenutý, a sedne si na místo, kde seděla ona, zapaluje si dýmku a říká „šach!“

Ona jde pomalu po zahradní cestičce. Muž v košili se sklání mezi křehkým mladým hrachem. Svazek kolíků leží vedle něho a on si te-
nounce a zcela falešně hvízdá, když ovíjí malé úponky kolem každé
nové podpěry. Ona se dívá na jeho široká ramena a úzké boky; jeho
záda jsou příliš dlouhá na to, aby mohla být hodně silná, myslí si. On
zaslechne její kroky, usměje se na ni zpod stínu svého klobouku s širo-
kou střešou.

„Jak se cítíš teď, staroušku?“

„Odporně. Mám zas ten příšerný pocit, ze kterého se mi dělá špatně.
Nemůžu se ho zbavit.“

Rozprostřel svůj kabát vedle cestičky a poklepává na něj, aby se
posadila.

„Co to je?“ (znepokojeně), „kdybys byla klisna, věděl bych, co pro
tebe udělat. Dáš si doušek whisky?“

Rázuje si to pryč, aniž počká na její odpověď, a přichází zpět s whis-
ky a sušenkou, poklekne a přidrží jí sklenici u úst.

„Chudinko malá, vzmuž se! Uvidíš, že tohle ti udělá dobře. Potom
půjdeš a zkusíš štěstí s rybami.“

Ona chce zrovna něco říct, když ji zaplaví nová vlna nevolností,
a neřekne nic.

On se vrací ke svému navíjení.

„Propánakrále!“ říká náhle, „já zapomněl. Chci ti něco ukázat!“

Za několik minut se vrací a přináší koš zakrytý kusem pytloviny.
Rozčepýřená slepice s rozevřenými křídly, která táhne za sebou, a hru-
dí lysou od sezení na vejcích, vřeští za ním. On opatrně položí koš
a odkryje ho; objeví se sedm kuliček žlutého chmýří s olivově zelenými
skvrnami. Hlavičky na straně, vzhlížejí svýma zářivýma kulatýma očima
a jejich lopatkovité zobáčky vypadají nepřiměřeně velké.

„Nejsou nádherní?“ (nadšeně), „tohle se právě klube,“ bere jedno
vejce, „nesmíme je nechat vystydnout.“ Je v něm proklováný otvůrek
a visí z něj kousek kůže. „Není to legrační?“ ptá se a ukazuje jí, jak je
pískle zkroucené ve skořápce, s roztaženými ploutvemi, a zobáčkem se
snaží odštípnout další kousek a peří přilepené k fialové kůži má pokry-
té slizem.

Ona potlačí výkřik hnusu a místo toho se zadíva na jeho svazek
tenou kůži. On zakrývá koš, slepici a všechno.

„Jak ty miluješ mláďata!“ říká ona.

„Některá. Měl jsem jednou hříbě, vyklubala se z něj skvělá klisnička!
Plakal jsem, když jsem ji musel prodat, nenechal bych nikoho na celém
božím světě, aby na ni sedl.“

„Ale ano, nechal!“

„Koho?“ s rychlým zlostným pohledem.

„Mě!“

„Nenechal!“

„Co? Že ne?“

„Ne!“

„Myslím, že nechal, kdybych chtěla!“ v koutku oka se jí zablýskne.

„Ne, nenechal!“

„Tak to bys ji pak měl raději než mě. Dala bych ti vybrat“ (vášnivě),
„ona nebo já!“

„To je ale nesmysl!“

„Možná,“ (soustředěně), „ale je štěstí, že tu není; pěkně by nám to
osmyslnila.“ Čmelák jí bzučí u ucha a ona je rozčilená vědomím toho
všeho a směje se při pomýšlení, že se málem pohádali kvůli klisničce,
která byla prodána dřív, než ho ona poznala.

O několik večerů později je nehnutě rozložená v křesle, a přesto
budí dojem neklidu; osoba s citlivými nervy by to vycítila. Dívá se na
svého manžela, obočí má stažené k sobě do tří malých čárek. On čte,
čte tiše, aniž by jezdil očima rychle z jednoho konce stránky na druhý,
jak to dělá ona, když čte, a s klidným požitkem potahuje z veliké
dýmky. Její oči se od něho odvrátí k oknu a sledují cestu dvou oblaků,
pak se na pár vteřin zavřou, pak se otevřou a opět ho pozorují. On
vzhlédne a usměje se.

„Dočetlaš knihu?“

V jeho hlase je jedinečné jemná monotónnost; ústrojí, jímž odpovídá ona, je schopno rozmanitějšího výrazu.

„Ano, je to kniha, která člověka nutí k zamyšlení. Byla by pozoruhodnější, kdyby on nebyl Angličan. Bojí se šokovat měšťáky, kterých je tolik. Tobě by na nich nezáleželo.“

„Dokouřilas?“

„Ne, cigareta mi zhasla a znovu ji zapálit je moc velká dřina. Ne, (protestuje), nevíš, proč to děláš?“

On se zvedne v celé své výšce ze svého křesla a poklekle vedle ní, chrání rozžehnutou zápalku před večerním vzduchem, který proudí dovnitř. Ona spokojeně vtáhne kouř a její oči se na něho usmějí se vzdáleně neurčitou něhou.

„Díky, ty můj kamaráde!“

„Jdeš zase ven?“ Záporné potřesení hlavou.

„Namáhavé?“ - souhlasné kývnutí, doprovázené pečlivě zacflným výfukem kouře, který pečlivě vřahovala, jemu do očí.

„Uličnice! Mám ti zout boty?“

„Ach, nenamáhej se. Lizzie to udělá.“

Zmocnil se nohy pod houpacím křeslem; sedí na patách a drží ji na koleně a zároveň rozvazuje botku; pak uvolní punčochu pod jejími prsty a něžně ji pleskne přes nohu.

„Teď druhou!“ Pak hodí obě boty za dveře, vezme z ložnice pár malých trepek, jejichž první lesk dávno pominul, a jednu jí obuje. Pozorně si prohlíží levou nohu; u kotníku je trochu oteklá a on ji něžně obemkne a stiskne svými širokými prsty, jak se to dělá u koně s nemocným kloubem. Pak přítáhně houpací křeslo blíž ke svému křeslu a položí si tu bosou nohu na stehno. Znovu si zapálí dýmku, vezme knihu, a zatímco čte, masíruje jemně kotník až k prstům.

Ona kouří a pozoruje ho, baví se tím, že si ho představuje v klo-

houcích z různých dob. Jeho obličej má jemnou plet a pravidelné rysy, oči jsou krásné, barvou, tvarem a zářivým jasem připomínají oči dítěte, jeho špičatá bradka je měkká a vlnitá. Pohlédne na jeho ruku - široká silná ruka se zručnými prsty - ruka řemeslníka, protiklad k tváři a její disingované jemnosti. Svou vlastní ruku drží zvednutou, s cigaretou nehybně vklíněnou mezi ukazováčkem a prostředníčkem, líně se kochá krásou jejího tvaru a jemně pevnou křehkostí. V jejím citlivém mozku střídá jedna úvaha druhou; podivné otázky vyvstávají jako o závod; utápí se v teoriích proč a proto - proč mají tak různou povahu, a vede v duchu debatu, ve které zastává nestranně obě stanoviska. On dokouřil dýmku, položil knihu a zasněně hledí, očima ztemnělými dlouhými řasami, s něžně melancholickým pohledem do prázdna v jejich jasných hlubinách.

„Na co myslíš?“ V jejím nervózně rozechvělém malém obličejí je výraz očekávání.

Obrací se k ní, opět jí při tom tře kotník.

„Přemýšlel jsem o tom, jestli by dešťovky stačily na -“

Ustane. Podivný výraz zklamání jí přelétne přes tvář a ztraťí se ve výbuchu hysterického smíchu.

„Ty jsi ten nejlepší citový dozor, jaký jsem kdy poznala,“ vzdychne.

On na ni zírá naprosto zmatený a pak se mu pozvolna do očí vplíží úsměv a zkrťví jeho tenké rty pod knírkem, úsměv pro ni.

„Zdá se, že tě to pobavilo, Cikánko!“

Ona vyskočí ze svého křesla a zmocní se knihy a dýmky; tu on úzkostlivě sleduje očima, dokud ji nevidí bezpečně položenou na stole. Pak se ona usadí, kolena si opře o jednu jeho nohu, zatímco chodidla si zapře o druhou:

„Teď jsem vzpřímená; nevypadám malá?“

On se usměje svým pomalým úsměvem. „Ano, myslím, že jsi z guta-perči.“

Konečkem prstu mu vyhlazuje všechny vrásky na obličejí; pak mu jím projede ve vlasech. On vymaní hlavu napůl netrpělivě, ona ustane.

„Dělím všechny lidi na světě,“ říká ona, „na ty, kteří mají rádi, když si jim někdo hraje s vlasy, a ty, kteří to rádi nemají. Nechat si kartáčovat vlasy mi působí víc rozkoše než cokoli jiného; je to ohromné. Předla bych, kdybych to uměla. Všimla jsem si,“ (zamyšleně) „že se nikdy necítím duševně spřízněná s těmi, kteří to nemají rádi; vždycky s těmi, kteří to rádi mají. S těmi vždycky vyjdu.“

„Jsi podivná malá dáblice!“

„Já? Nečekala bych, že bys na to přišel. Kéž bych byla muž! Věřím, že kdybych byla muž, určitě bych dělala hanbu své rodině.“

„Proč?“

„Pořádně bych to roztočila!“

On se zasměje: „Chudinko ženuško, je to taková nuda?“ V jejích očích je ďábelský lesk a ona šeptá naléhavě:

„Začíná to na Ď,“ a črtá mu pomyslná písmena na čelo, končí cvrknutím na jeho uchu a říká „a tohle je ocásek od ypsilon!“

Po krátké odmlce se otáže:

„Máš mě rád?“ Tře se mu bradou o obličej nahoru a dolů:

„Samozřejmě že mám, copak to nevíš?“

„Ano, asi ano,“ netrpělivě, „ale chci, abys mi to říkal. Žena nedbá ani co by se za nehet vešlo o lásku hlubokou jako mrtvé moře a stejně tak tichou, chce něco, co k ní promlouvá v malých vlnách neustále. Nejde vlastně o lásku, víš, jde o to být milována; ve skutečnosti nejde o muže, ale o jeho umění milovat!“

„Propána, ty jsi ale divná!“

„Kéž bych tedy nebyla. Kéž bych byla obyčejná jako -. Ty mi neříkáš nic o mně, (prudký polibek), „můžeš, i kdyby to byly lži. Ostatní muži, kterým na mně záleželo, mi říkali věci o mých očích, rukou, o všem. Zdá se mi, že ty si ničeho ani nevšímneš.“

„Ale ano, maličká, ale jen si to myslím.“

„Ano, ale mě ani trochu nezajímá, co si myslíš; když nemůžu vidět, co máš v hlavě, k čemu mi to je?“

„Kéž bych ti mohl porozumět, drahá.“

„Bože, kéž bys jen mohl. Možná že kdybys byl horší a já lepší, sešli bychom se napůl cesty. Ty jsi tak strašně hodný staroušek; právě muži jako ty posílají ženy jako já k čertu!“

„Ale ty jsi dobrý,“ (líbá ji), „opravdu dobrý kamarád! Chápeš nedostatky toho druhého. Nerozčiluješ se, když to trochu přežene. No jistě,“ (nadšeně) „manželství s tebou je jako bydlet s kamarádem! Nu ano,“ (s obdivem) „pamatuješ, ještě než jsme se vzali, jak jsem nechal vypadnout z kapsy tu dopisnici? Ovšem, jiné dívky bych o ní říci nemohl. Nebyla by věřila, že *jsem* upřímný. Zavrhla by mě. A tys jí poslala libru, protože byla nemocná! Jsi ohromná ženuška!“

„Nevidím to!“ (kouše ho do ucha). „Možná jsem byla v předešlém životě muž a některé zděděné vzpomínky se náhle vynořují v této inkarnaci!“

Vypadá tak dokonale nechápavě, že se ona musí opět smát a poklekne, zavře mu oči polibky, kouše ho do brady a třese jí jako teriér ve svých silných malých zubech.

„Ty rarášku! viděl kdy někdo takovou ženu!“

Chytne ji za zápěstí, roztáhne kolena a spustí ji na koberec. Pak možná jemný magnetismus, který je v ní, na něho zapůsobí, protože se shýbne a popadne ji, nese ji výš i níž a nechá blednoucí světlo s měsíčním leskem hrát na její zvláštní tváři s jejími dráždivými změnami. Oči se mu rozšíří a jeho barva potemní, když tiskne její měkké malé tělo k sobě a odnáší ji do jejího pokoje.

Léto se chýlí ke konci, úroda je zralá na žně a zvuk žacího stroje se hlasitě rozléhá krajinou. Ona leží na zádech na nízkém, všesem prokvetlém mechu na břehu bažinaté říčky. Prut a košík na ryby jsou pohozeny stranou a hravý vánek s chladivým dechem, který nabral cestou přes zamlžený tok černé močálovité vody, si pohrává s muškou, pohazuje jí sem a tam, jako by hrozil, že ji omotá okolo pichlavých trnů zlatého kručinkového keře.

Trsy bažinných rostlin kývají ochmýřenými hlavičkami a skrze myriády

neurčitých zvuků se blíží skřípání brousku o kosu žence z vedlejší louky. Nad hlavou pluje flotila mraků od jihu severovýchodním směrem. Její oči je pozorují. Starodávné galeony, myslí si, se svým rozvinutým bohatstvím sněhobílých plachet plují pok po boku k širokému modrému fjordu po vítězné bitvě. Plachty té poslední jsou dorůžova zardělé, se stříbrným okrajem. Z nějakého důvodu myslí na Kleopatru, která pluje na setkání s Antoniem, a její duše se plní obrovskou touhou také někam odplout - pryč od každodenní nutnosti obstarat večeři a stále se opakujícího pondělku s velkým prádlem; život se svými krotkými povinnostmi a počestnou monotónností. Představuje si samu sebe v Arábii na hřbetě rychlého oře. Blýskavé oči v tmavých tvářích ji obklopují a ona vidí vířící oblaka písku a cítí pod sebou rytmický pohyb rychlého kroku koně. Její myšlenky se formují do divoké písně, písně pro jejího oře s vlající hřívou a saténovou kůží; divoký cinkot s horečným rytmem; píseň nezroceného ducha, který v ní přebývá. Pak si představuje, že je na jevišti antického divadla venku pod širým nebem, se stovkami tváří obrácených vzhůru k ní. Je oděna v mulu, v pavučinovém hávu z nádherné tkaniny. Její ruce jsou v objetí hadů posázených drahokamy a jeden takový, s chvějícími se diamantovými zuby, se jí ovíjí kolem boků. Vlasy jí volně vlají, na nohou má obuté sandály a zdá se, že její nozdry plní jemná vůně vína a slaná svěžest moře. Tančí plavnými skoky, ohýbá štíhlý pas, krouží útlými rameny a skýtá duši každého muže to, po čem touží, ať je to dobré či zlé. A nyní cítí, jak zde leží ve stínu irských vrchů s hlavou spočívající na šarlatovém šálu a zavřenýma očima, tu obrovskou omamnou moc strhnout všechny tyto lidské duše k údivu a potlesku. Vidí se s pootevřenými rty a prudce se zvedajícími roztouženě oblymi řadry, s roztančeným ďáblem v obou zářících očích, smyslně se pohupuje v rytmu divoké hudby, která sílí, chvíli pomalá, chvíli rychlá, chvíli horečně divoká, svůdná, opojná, s tóny lidské vášně ve svém napětí. V odpověď vnímá vzrušené vibrace, které k ní chvějivě stoupají z hustého davu diváků, očarovaného klouzavým pohybem jejích nohou, a ona letí rychleji a rychleji, lehčeji a lehčeji, až se zdá, že i ti plazi ožili třpytem drahokamů. Jeden chvějivý, jiskřivý, odvážný skok a stojí s rozpraženými pažemi a očima plnými vášně, drží rovnováhu na jedné štíhlé noze, žádá nejvyšší tón, který by zakončil její sen vtělený do pohybu. A všichni muži do jednoho vstávají a v odpověď ji zahrnují ovacemi, jásají, až ozvěny volají od okolních vrchů, a divoce padají ze skalních útesů. Oblaka odplula, zanechala za sebou dlouhou šmouhu jako z peří. V jejích očích je pronikavý pohled a ona se chvěje vzrušením. Slyší ten poslední silný výkřik a napětí té starodávné hudby, kterou nikdy v celém svém životě neslyšela, zachované jako vnitřní doprovod ke vzpomínkám na skryté věci, zrozené s ní, ne v této době.

A její myšlenky se stočí k těm druhým ženám, které znala, ženám dobrým i špatným, spolužačkám, náhodným známým, dělnicím - neradostným strojům na mletí každodenního obilí, nedobrovolným starým pannám, zestárlým v úsilí usadit se, trpělivým manželkám, které rodí maličké lhostejným manželům, dokud se nevyčerpají - dlouhý zástup. Zaměstnává se otázkami. Mají ony také tuto žízeň po vzrušení, po změně, tuto nepokojnou touhu po slunci a lásce a pohybu? Zbloudilá slova, polovičatá důvěra, záblesky udušených plamenů ve skulinách duše, skutečné výbuchy, domácí katastrofy, jak ty přízraky tančí v celách její paměti! A ona se směje, směje se potichu sama pro sebe té mužské nechapavosti, mužova rytířsky konzervativní oddanost ideji ženy, kterou si stvořil, jej činí slepým, snad naštěstí, k problémům její složité povahy. Ach, mumlá přemítavě, ti nejmoudřejší z nich dokáží jen říct, že jsme záhady. Každý z nich se pokouší rozluštit hádanku *ewig weibliche* - a dobře že naše srdeční pochody jsou jim utajené, že jsme natolik mazané nebo natolik *ušlechtilé*, že se jevíme takovými, jakými by nás chtěli mít, spíše než takovými, jakými jsme. Ale jen několik málo z nich mělo sdostatek porozumění, aby našli klíč k našim zdánlivým rozporům. Proč kultivovaná, tělesně křehká žena spojí svůj život s brutálním tyranem, pouhým mužským živočichem s primitivními vášněmi - a bude ho milovat -, proč síla a krása působí častěji než kultivovanější vlastnosti mysli či srdce -, proč ženy (a ne ty nevinné) odpustí hříchy, které by mužům bylo zatěžko prominout i příteli. Všichni přehlédli tu věčnou divokost, ten nezkrotný primitivní divošský temperament, který je skryt v té nejmírnější, nejlepší ženě. Hluboko uvnitř skrze věky konvencí hoří tento prastarý znak, ta nezkrotná veličina, jež může být skryta, ale nikdy není vykořeněna kulturou - základní tón ženina čarodějnictví a ženiny síly. Ale je tam, zcela určitě, a každá žena si je toho vědoma ve svých hodinách pravdy a tichého sebezpytování - a každá žena na tom širém božím světě to zapře a každá žena pomůže té druhé to skrýt -, neboť žena, která řekne pravdu a v těchto věcech nelže, se zpronevřuje vlastnímu pohlaví a vzbuzuje ošklivost a hrůzu v muži, neboť on stvořil model podle pomyslných zásad a pravidel „takovou tě budu mít“, a každá žena je bezděčnou lhářkou, neboť takovou ji muž miluje. A když se vyskytne nějaký Strindberg či Nietzsche a nahlédne do nejskrytějších koutů její povahy a nemilosrdně ji rozpitvá, muži vykřiknou hlasitěji než ženy, neboť pravda je nepříjemná ve všech dobách a modly, které si postavili, jsou jim drahé ...“

„Sníš, či nahlížíš do budoucnosti? Máš výraz věštkyně, věřím, žes napůl čarodějnice!“

A skládá svou šedivě oděnou postavu na trávník. Svou afektovaně línou výslovnost opustil již dávno, za letního slunovratu.

„Není snad každá žena? Doufejme, že jsem, pro své přátele, bílá čarodějnice.“

„Á-á! Máš hodně přátel?“

„To je otázka! Pokud myslíš mnoho osob, se kterými si dopisují, které mi posílají vánoční přání, či si vzpomenu na mé narozeniny, či se vyskytují v mém adresáři? Ne.“

„Tak dejme tomu, že jsem tohle nemyslel!“

„Tak tedy snad ano. Mnoho žen roztroušených po světě by nade mnou uronilo slzu, kdyby mi zvonila hrana, a některé by mi věnovaly i modlitbu. A mnoho mužů by zalistovalo zpět ve své paměti a věnovalo mi laskavou myšlenku, možná i projev lítosti, a vrátili by se k práci s pocitem, že něco ztratili - co nikdy nevlastnili. Jsem stvoření okamžiků. Ženy mi řekly, že jsem vstoupila do jejich života právě tehdy, kdy mě potřebovaly. Muži neměli potřebu mi to říkat, cítila jsem to. Lidé mě potřebovali víc než já je. Dala jsem zadarmo vše, co ode mne žádali, ve věcech porozumění a lásky. Dotkla jsem se bolavých míst, které mi ukázali, a vyhojila je, oni se mi však na kůži nikdy nedostali. Byla jsem sama a sama si pomáhala a nesla břemeno svých vlastních chyb. Někoho dráždila moje samostatnost a říkali mi přelétavka - nepochopili, že mi nic nedali a že když jsem jim posloužila, jejich chvíle pominula a já jsem musela dál. Čtu lidi snadno, sama jsem pro většinu napsána černým písmem -“

„Pro svého muže!“

„On -“ (rychle), „o něm nebudeme mluvit; není to loajální.“

„Nechápu tě snad trochu já?“

„Nedá se říct, že bys mě chápal špatně.“

„To už je něco.“

„To je hodně!“

„Ano?“ (pátrá jí v obličeji). „Ani jedno zrnko pouštního písku není

mezi námi a ty jsi neproniknutelná jako sfinga na konci pouště. Tohle, (vášnivě) „je má chvíle, a cos mi dala?“

„Možná méně než jiným mužům, které jsem znala, ale ty chceš méně. Jsi trochu jako já, můžeš být sám. A přece,“ (hlas se jí třese) „nedala jsem ti nic?“

On se zasměje a ona sebou trhne - a sedí tiše a oba mají pocit, jako by země mezi nimi byla nabitá nekonečně malými elektrickými vlákny, vibrujícími společnou bolestí. Její oči jsou plné slz, které pálí, ale nestékají, a vidí jeho oči skrz zavřená víčka, vidí jejich chladnou šed, narušenou náhlým ohněm, a ona zmačká kapesník do vlhké batistové koule mezi svými chladnými dlaněmi.

„Dals mi něco - něco, co si s sebou mohu odnést - dábelskou potřebu, pocit nedostatku. Měl bys být spokojený. Jsem dábelsky nešťastná.“

„Ty“ (blíže) „máš ta nejmučivější ústa na světě, když se ti rty takhle chvějí. Já ... Cože! Ty umíš plakat? Ty?“

„Ano, i já umím plakat.“

„Drahá ženo!“ (pauza) „A já ti nemohu pomoci?“

„Ty mi nemůžeš pomoci. Žádný muž nemůže. Nemysli si, nepláču proto, že ty jsi ty, ale ty pronikáš o trochu dál do mého skutečného já, a proto je mi do pláče.“

„Bylo nutné tohle říkat?“ (vyčítavě). „Myslíš, že to nevím? Nemůžu pro všechno na světě pochopit, jak ses mohla ty, s tou svou svobodnou cikánskou povahou, uvázat k jednotvárnému životu na venkově, bez vzrušení, beze změny. Kéž bych ti mohl nabídnout svou jachtu. Máš ráda moře?“

„Miluji je, odpovídá lidským náladám.“

„Dobře, hrajme si tedy jako že, jak říkají děti. Ujišťuji tě, že bych vzdobil tvou kajutu tvými vlastními barvami; zaplnil ji knihami, všemi, o kterých jsem tě slyšel říkat, že je máš ráda; udělal bych z ní hnízdečko stejně vzácné, jako je ptáček, kterému by bylo útočištěm. Ty bys byla absolutní vládkyně; až by se vaší výsosti uráčilo pocítit svého služebníka, přišel bych a vyhověl všem tvým rozmarům. Kdyby se ti to líbilo, mohla bys zatleskat a objednat hudbu a tančili bychom na bílé

palubě a klouzali slunečním svitem jižních moří, poháněni vánkem prosyceným kořeněnou vůní. S tebou se ze mne stává básník. A kdyby ses zlobila, mohla by sis své pocity odreagovat na mně a já bych se vzdal a sklonil hlavu před tvou náladou. A vyhodili bychom kotvu a procházeli se cizími městy, šli daleko na pevninu a paběrkovali folk-lór z vyšlapané stopy všedních turistů. A v noci, až by přístav spal, bychom vypluli za měsíčního svitu na stříbrná moře. Ty se směješ; vypadáš úplně jinak, když se směješ; líbí se ti můj obraz?“

„Něco z něj!“

„Co ne?“

„Ty!“

„Děkuji ti.“

„Zeptal ses mě. Copak nechápeš, v čem spočívá to kouzlo? Je to svoboda, novost, to neurčité nebezpečí, to neznámé, které má pro mě takový půvab, stále, pro každou ženu!“

„Nejsi tedy schopná přilnout?“

„Samozřejmě že ne, sdílím“ (hořce) „ten handicap, který zdobí mé pohlaví. Ne však ochotně, rozčiluje mě to. Můj Bože, nebýt toho, my ženy bychom vládly světu. Řeknu ti, že muži by na nás byli krátkí. Ve skutečnosti nám ani trochu nezáleží na zákonech, na systémech. Všechny vaše komplikovaně vydedukované zákony na kontrolu morálky a člověka pro nás neváží ani ň proti impulsu, instinktu. Takové věci se učíme od vás, vy zkrocená, podrobená zvířata; nám nejsou přirozené. Je moudrým řízením prozřetelnosti, že tato naše nezkrotnost je vyvážena našimi city. Kujeme si svá vlastní pouta ve chvílích mírnosti, a pak“ (hořce) „je možná i ponese se s patřičnou elegancí. Možná že mnohé z našich zdánlivých rozporů jsou jen vnější známky vnitřního trápení. Ba! Vlastnosti, které utvářejí třeba Napoleona - modlářství, potřeba vojenských poct, lhostejnost k zásadám a věčné já -, se častěji vyskytnou u ženy než u muže. Asi je štěstí pro svět, že všechny tyto atributy neznamenaají nic, vyváženy potřebou lásky, pokud jde o hodnou ženu, a potřebou být milována, je-li hrubšího zrna.“

„Nikdy jsem nepotkal nikoho jako ty, jsi divná žena!“

„Ne, hovořím pouze pravdu. Ženy se mnou mluví - proč, nemohu ří-

ci -, ale přicházejí pořád, svlékají svá srdce i duši donaha a nechají mě nahlédnout do skrytých záhybů svých povah. Největší tragédie, které jsem kdy četla, jsou legrace ve srovnání s těmi, které jsem viděla prožívat ve vnitřním životě navenek obyčejných žen. Žena se musí vyvarovat toho, aby muži říkala pravdu; pro ni ji bude milovat méně. Je to právě ta prchavá esence v ní, kterou on zbožňuje a nemůže polapit, která ho fascinuje a drží u ní.“

Následuje dlouhé ticho, slunce slábně, kosy utichly a nad hlavou krouží vrány, krákorající neuspořádané hejno, směřující k domovu po celodenním plnění.

Nedala žádné znamení, a přesto je jí vzduch tak tajemně nabitý, že to on vycítí, ale zbývá mu jen několik málo okamžiků. Přejde a poklekne vedle ní a upře oči na její zvláštní tmavý obličej. Oba se chvějí, a přesto ani jeden nepromluví. Jeho dech je rychlý a zdá se, že bistrové skvrny kolem jejich očí se prohloubily, možná v kontrastu s tím, jak zbledla.

„Podívej se na mě!“

Ona otočí hlavu a upřeně mu hledí přímo do tváře. Několik kapek potu se mu leskne na čele.

„Ty čarodějko! co mám se sebou dělat? Skončila má chvíle?“

„Myslím, že ano.“

„Bože, jaká ústa!“

„Ne, nedělej to!“

„Ne, nebudu. Ale myslíš to vážně? Mám já, který chápe každou tvou náladu, tvého neklidného ducha, zmizet z tvého života? To nemůžeš myslet vážně. Poslyš; posloucháš mě? Nevidím ti do tváře, sundej ty ruce. Uvědom si každé z těch náhodných setkání, které se nám dvěma přihodilo od té doby, kdy jsem tě poprvé potkal u řeky, a posuď je spravedlivě. Dnes je pondělí - ve středu odpoledne půjdu kolem tvé branky, a skončila-li má chvíle a ty mě chceš opravdu poslat pryč, nechat mě odejít s tou únavnou bolestí ...

„A-ach!“ ona prosebně natáhne jednu hnědou ruku, ale on se jí nedotkne.

„Pověš něco bílého na šerňkový keř!“

Ona sbírá proutěný koš na ryby a prut a on bere její šál, ovine jej okolo ní, chvílku ji v něm podrží a zahledí se jí pátravě do očí, pak ustoupí a zvedne svůj klobouk a ona neslyšně odchází trávou zarostlou rákosím.

Ve středu ráno leží a pozoruje, jak mraky proplouvají kolem. Snítka pozdní růže se kýve v otevřeném okně a pokaždé upadne několik okvětních plátek. Velká včela vletí s bzukotem dovnitř, naplní místnost svým basovým tónem a pak opět vytančí ven. Slyší na šterku jeho kroky. On vzápětí nahlíží dovnitř pootevřeným oknem.

„Vstaň a pojď ven, udělá ti to dobře. Procházka tě osvěží!“

Ona unyle potřese hlavou a on jí hodí s jistým zaměřením velkou hebkou orosenou růží na nádra.

„Mám jít dovnitř a dát tě, s 'košilkou' a vším, do vany?“

„Ne“ (netrpělivě). „Už vstávám.“

Hlava zmizí a ona vyčerpaně vstává a pomalu se obléká, rušena každou chvílku pocitem mdloby. Za okamžik ji najde, jak se pomalu houpe dopředu a dozadu se zavřenými očima a upustí jí do klína lístek se třemi švestkami.

„Minulý týden jsem tam viděl čtyři, ale nějaký ptáček, nenasytný žebrák, vzal jednu dnes časně ráno - ochutnej je. Nevšimej si mě, staroušku, naliji si svůj čaj!“

Ona kousne do jedné švestky a snaží se ji dojíst, ale nemůže.

„Ty jsi můj hodný kamarád!“ říká a slzy jí samy zalévají oči a stékají po tvářích, kapou na švestky, třísni jejich hebkou svěžest. On na ni znepokojeně hledí, neví však co dělat, a když dosnídá, nakloní se nad její křeslo, pohladí ji po vlasech a řekne, když jí nechává polibek na temeni:

„Pojď ven na vzduch, ženuško; to ti moc pomůže!“ A ona zároveň slyší ostrý úder rýče podbarvený bzukotem včely, šelestem listů a myriádou zvuků pozdního léta, které rozechvívají vzduch. Dráždí ji to tak, že div nekřičí. Je v tom jakási nelítostnost, je schopna rozlišit pravidelné raz, dva, tři, úder, pauzu, potom buch buch na obrácený drn. Dnes někoho chce a její myšlenky zabloudí k šedookému muži, který jí nikdy nepochopí špatně a hádá, co by jí řekl. Ach, tak moc chce někoho, kdo by ji ukonejšil. A touží po své malé mamince, která je dvacet let

pod zemí. Malá maminka, která je neurčitou vzpomínkou, ozivovanou daguerrotypií, na které sedí s rukama v hedvábných rukavicích upjatě zkříženými na klíně svých moarových šatů, diamantová brož drží čerňou sametovou stuhu obtočenou tak těsně kolem krajkového límečku, těžně zářící oči hledí neochvějně před sebe a vlasy má vyčesané podle módy šestapadesátého. Jak ten rýč dominuje nad všemi zvuky! A jakou odpornou bolest to má; divnou bolest, jakou nikdy nepocítila. Pokud má zemřít, zkouší si představit, jak by vypadala. Určitě by jí přihladili kučery k hlavě. Možná že on jí právě kope hrob - ne, je to záhon, na kterém roste raný hrášek, který se jí s dvanáctýdenními kachňátky, pamatuje si je, malé ochmyřené zlaté kuličky s do hladka vyleštěnými zobáčky a těma křehkýma nožičkami s ploutvemi. Vzpomíná si, jak si držela vajíčko u ucha a poslouchala, jak to uvnitř píská, ještě než se ve skořápce objevilo odštipnuté místo. Divné, jak se věci rodí k životu. Cože! sedí rovně jako svíčka a drží se pevně křesla a tázavý výraz nahánějící hrůzu jí přelétne tvář. Pak se jí žhavá krev vplíží olivovou kůží až vzhůru do spánků a ona zaboří tvář do rukou a sedí tak dlouhou dobu.

Vejde služebná a zvědavě ji pozoruje a lehce se pohybuje po místnosti. Pohled jejích očí je pohledem věrného psa a ona ji miluje se stejně výjimečnou věrností. Váhá, pak jde do ložnice a postojí zamýšleně s rukama sepjatými na prsou.

Je to vysoká, hubená žena s plochým pasem, se zasněně modrými očima a ustupující bradou. Má hezké vlasy.

Obrátí se, když vstoupí její paní, s výrazem očekávání ve tváři. Zvedla noční košili, ale drží ji nečinně.

„Lizzie, měla jsi někdy dítě?“

Dívčina dlouhá levá ruka je bez prstenů, ona se však přesto ptá s tíchou naléhavostí, jako by věděla, jaká bude odpověď, a ty zvláštní oči čtou v její tváři s téměř krutou neústupností. Dívka se trapně začervená a pak zbledne, zdá se, že blednou i její oči a její spodní ret sebou cuká, když ze sebe chraptivě vyrazí:

„Ano!“

„Co se s ním stalo?“

„Umřelo, madam.“

„Chudinka! Chudinko Liz!“

Poklepe dívce jemně po ruce a ta stojí němě a shlíží na obě ruce, jako by měla strach rozbít ten zázrak pohlazení. Ona váhavě zašeptá:

„Máš, máš schované nějaké věcičky?“

A zasměje se takovým tenkým, vrkavým smíchem, jako když vrká holub hřivnáč, a stydlivě přikývne v odpověď tázavému pohledu vysoké služebné. Ta druhá vyjde ven a přichází zpět s plochou, červeně natřenou bedýnkou z hrubých prken a odemkne ji. V bedýnce toho moc není a malinké šatečky nejsou z drahého materiálu, ale ty dvě ženy jsou do nich zabrány jako sběratel klenotů do vzácného kamene. Zahlédne silný papír se šlechtickou korunkou, když děvče rozvazuje balíček dopisů a dívá se stranou, až nakonec řekne s něhou:

„Podívejte, madam!“

Troška vlásků uvnitř papírového srdce. Jsou skoro bílé, tak hedvábné a tak jemné, že vypadají spíš jako vlákénka bažinného chmýří než jako dětské vlásky. A paní, která je manželka, obejmě kolem ramen vysokou služku, která na to označení nikdy neměla jiný nárok než morální, a políbí ji svým rychlým způsobem.

Odpoledne se vleče; ona klečí před otevřeným velkým kufrem s rozpálenými tvářemi a jiskřícíma očima. Hromada nepoužitých, rozkošných, krajkou lemovaných a mašličkami zdobených batistových oděvů je rozházena okolo ní. Drží si hebkou navoněnou tkaninu u obličeje a přemítavě se usměje. Pak se zvedne a dá se do práce, vybere si ten nejzodbnější kus, s nejužší krajkou a nejdrobnější mašličkou a svráští své hnědočerné obočí a měří délky svým prostředníčkem. Pak pomalu vstává, jako by na sebe byla opatrná jako na drahocennou věc a napůl se bála.

„Lizzie!“

„Ano, madam!“

„Nebylo štěstí, že byly příliš ozdobné pro všední den? Budou tak pěkné. Podívej na tuhle, lemovanou valencienskou krajkou. No ovšem, z jedné noční košile bude tucet malých košilek - takových drobných košiliček, jako jsou tamty - a Lizzie!“

„Ano, madam!“

„Pověš to ven na šefíkový keř; slyšíš, šefíkový keř!“

„Ano, madam.“

„Ach, Lizzie, počkej - udělám to sama!“

Edith Newbold (Jones) Wharton

(1862 - 1937)

Českému publiku jistě nejdůvěrněji známá spisovatelka z celého našeho výboru. Narodila se v New Yorku v bohaté, společensky vysoce postavené rodině. Většinu svého dětství strávila v Evropě a byla vzdělávána domácí guvernankou. Již tehdy se pokoušela psát poesii i prózu. V r. 1885 se vdala za Edwarda Robinse Whartona, bankéře o 13 let staršího než ona. V následujících letech tesknila po životě v Evropě; její hlavní činností bylo v té době zařizování domu (s pomocí známého architekta), jak o tom svědčí její první kniha Dekorace domů (The Decoration of the Houses, 1897). Známou se Wharton stává díky svému románu Dům radováněk (The House of Mirth, 1905). V r. 1906 se přestěhovala do Paříže, kde prožila vášnivou lásku s novinářem Mortonem Fullertonem a o 7 let později se s E. R. Whartonem rozvedla. V té době již byla známá jako autorka povídek a členka kosmopolitního společenství spisovatelů a intelektuálů, do něhož patřil mj. i Henry James. Později píše Wharton i romány, z nichž nejznámější jsou Ethan Frome (1911) a Věk nevinnosti (The Age of Innocence, 1921), za který dostala Pulitzerovu cenu a který je u nás známý i díky nedávnému filmovému zpracování.

Údolí dětinskosti (The Valley of Childish Things) z r. 1896 vyjadřuje klasické dilema "nové ženy": vyrostla z dětských her a poznala svět, nemůže však najít partnera - ten dává přednost dětské a submisivní holčičce. Návratu zpět však pro ženskou hrdinku není.

Tragédie múzy (The Muse's Tragedy) je z první knižně vydané sbírky povídek Edith Wharton, která vyšla v r. 1899 pod názvem Výraznější sklon (The Greater Inclination). Téma múzy je pro mnohé autorky přelomu století tématem ústředním: je to problém ženského hledání vlastní umělecké identity. Tradičně bývala žena spojována pouze s rolí múzy - inspirátorky, v lepším případě reprodukční umělkyně (tanečnice, zpěvačky, herečky). Role tvůrce byla vyhrazena muži. V Tragédii múzy reagovala Edith Wharton údajně na povídku Tragická múza Henryho Jamese.

Edith Wharton zemřela na předměstí Paříže v r. 1937 a zanechala po sobě nedokončený román Bukanyři (The Buccaneers). Ve starších dějinách literatury bývá charakterizována jako „žačka a přítelkyně Henryho Jamese“.

ÚDOLÍ DĚTINSKOSTI

Bylo jednou několik dětí, které spolu žily v Údolí dětinskosti; hrály si nejrůznější rozkošné hry a učily se ze stejných učebnic. Jednoho dne se však jedna dívenka, jedna z nich, rozhodla, že je načase spatřit něco ze světa, o němž se učilo v učebnicích; a jelikož žádnému z ostatních dětí se nechtělo opustit své hry, vydala se sama po strmě stoupající stezce, která vedla ven z údolí.

Bylo to těžké šplhání, nakonec však došla na studenou, nehostinnou náhorní planinu za horami. Zde viděla města a lidi a naučila se mnoha užitečným uměním a v této činnosti dospěla v ženu. Ale náhorní planina byla pochmurná a studená, a když si odsloužila svá učednická léta, rozhodla se vrátit ke svým starým druhům z Údolí dětinskosti a pracovat s nimi místo s cizinci.

Cesta zpět byla úmorná a její nohy byly zhmožděné od kamení a tvář ošlehaná větrem; v polovině cesty dolů však potkala muže, který jí všídně pomohl přes nejobtížnější místa. Stejně jako ona byl i on celý bolavý a ošlehaný větrem; jakmile však promluvil, poznala v něm jednoho ze svých starých kamarádů z dětství. Byl také venku ve světě a vracel se zpátky do údolí; a na cestě spolu hovořili o práci, kterou tam chtěli vykonat. Býval to neohrabaný chlapec a ona si ho nikdy dřív moc nevěšmala; jak však naslouchala jeho plánům stavět mosty a vysušovat močály a klesit cesty v džungli, myslela si pro sebe: „Když on vyroste v tak skvělého člověka, jak vynikajícími muži a ženami se jistě stali mí ostatní přátelé z dětství!“

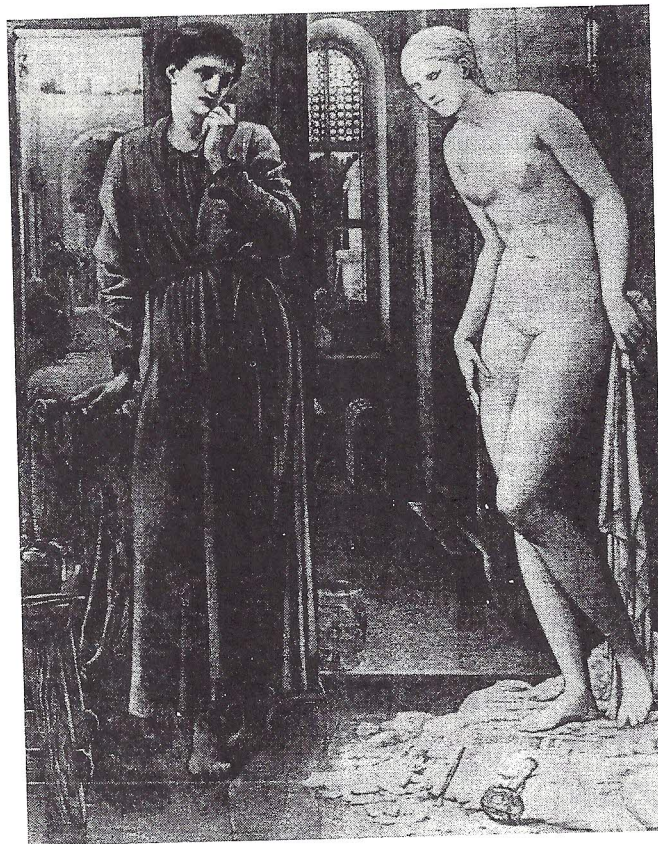
Jaké však bylo její překvapení, když po příchodu do údolí zjistila, že její bývalí společníci, místo aby dospěli v muže a ženy, zůstali všichni malými dětmi. Většina z nich si hrála stejné staré hry a těch několik, kteří předstírali, že pracují, bylo zabráno v tak vyčerpávajících činnostech, jako je plácání báboviček a pouštění papírových lodiček v umývadle. A chlapec, který býval jejím nejoblíbenějším společníkem při učení, hrál kuličky se všemi nejmladšími hochy v údolí.

Zpočátku se zdálo, že jsou děti rády, že se jim vrátila, ale brzy zpozorovala, že její přítomnost je ruší při hrách; a když jim zkusila vyprávět o těch velkých věcech, které se dělaly na náhorní plošině za horami, sebraly své hračky a odešly si hrát dál dolů do údolí.

Pak se obrátila ke svému spolucestovateli, který byl jediným dospělým mužem v údolí; on však klečel před roztomilou dívkou s modrými očima a korálovým náhrdelníkem, a z lastur a střípků skla a zlomených květín, zapíchaných do písku, pro ní dělal zahradu.

Dívka tleskala rukama a křičela radostí (byla příliš malá, aby mluvila artikulovaně); a když ta, která dospěla v ženu, položila ruku na mužovo rameno a požádala ho, jestli by se s ní nechtěl dát do práce a stavět mosty, vysušet močály a klesit cesty v džungli, odpověděl, že právě v tomto okamžiku je příliš zaneprázdněn.

A když se odvrátila, dodal co nejlídněji: „Vážně, má drahá, měla bys lépe pečovat o svou pleť.“

TRAGÉDIE MÚZY

Danyers si později rád představoval, že paní Anertonovou poznal okamžitě; to však bylo pochopitelně absurdní, neboť nikdy předtím neviděl žádný její portrét - libovala si v přísné anonymitě a odmítala věnovat svou fotografii i těm nejprivilegovanějším -, a z paní Memorallové, které si velice vážil a kterou si pěstoval jako přítelkyni, vypáčil jen jedinou impresionistickou větu: „Ach ano, ona je jako jeden z těch starých tisků, na nichž mají linie hodnotu barvy.“

Byl si téměř jist, ano, určitě, že právě přemýšlel o paní Anertonové, když seděl u snídaně v prázdné hotelové restauraci, a když se díval na příchod dámy, která se usadila u stolu u okna, řekl si v duchu, „*To by mohla být ona.*“

Od dob svých harvardských studií - byl ještě tak mladý, že o nich uvažoval jako o době nesmírně dávné - snil Danyers neustále o paní Anertonové, Sylvii nesmrtelného cyklu sonetů Vincenta Rendla, paní A. z *Života a literatury*. Její jméno bylo zvěčněno ve verších, které patřily k tomu nejvznešenějšímu v anglické poesii 19. století - a všech minulých a budoucích století, jak Danyers, z hlediska vyvrážděného soudu, stále věřil. První čtení určitých básní - *Antinous, Pia Tolomei, Sonetů Sylvii* - znamenalo obrat v Danyersově vývoji a zdálo se, že když člověk vnesl do své interpretace víc životních zkušeností, jemnější citové porozumění, získal verš na lahodnosti, na bohatosti, na významu. Kde jako chlapec vnímal Danyers pouze dokonalou, téměř strohou krásu formy, křehkou souhru samohlásek, příval a plnost nespoutané emoce, tam byl nyní uchvácen zhuštěností významu v každém verši, mnohoznačností každého slova - představivost ho lákala sem a tam po čerstvých stopách myšlenek; byl neustále štván počtem, že za tím, co již objevil, čekají na prozkoumání ještě skvělejší oblasti. Na univerzitě napsal Danyers esej - odměněný cenou - o Rendlově poesii (náhodou to bylo v době, kdy velký muž zemřel); tvořil své první příležitostné verše vlastního období Sturm und Drang podle forem, které dal Rendle jako první anglickému metru, a když se o dva roky později objevil *Život a literatura* a Silvie ze sonetů se zhmotnila v paní A., zahrnul do svého uctívání Rendla i tuto ženu, která nebyla inspirací pouze k těm božským veršům, nýbrž i k tak hravé, něžné, jedinečné próze.

Danyers nikdy nezapomněl na den, kdy se paní Memorallová náhodou zmínila, že paní Anertonovou zná. Znal tehdy paní Memorallovou rok nebo o něco déle a poněkud pohrdavě ji zařadil mezi ženy, které organizují levné zájezdy za slavnými osobnostmi, když jednoho odpoledne poznamenala, zatímco mu dávala do čaje druhou kostku cukru:

„Je to tentokrát správně? Jste skoro tak vybíravý jako Mary Anertonová.“

„Mary Anertonová?“

„Ano, já si nikdy *nemůžu* zapamatovat, jak má čaj ráda. Buď s citrónem a s cukrem, nebo s citrónem a bez cukru, nebo se smetanou a bez ničeho, a ať je to cokoli z toho, musí to být v šálku dřív, než se nalije čaj; a když člověk zapomene, musí začít se vším od začátku. Myslím, že tak pil čaj Vincent Rendle a stal se z toho posvátný rituál.“

„Vy *znáte* paní Anertonovou?“ zvolal Danyers, popuzen nedbalou familiárností ke zvykům svého božstva.

„A viděla jsem Shelleyho plakat? Pro smilování boží, ano! Chodily jsme spolu do školy - je Američanka, víte. Byly jsme skoro rok v *penzionu* u Tours; pak se vrátila do New Yorku a znovu jsem ji viděla, až když měla po svatbě. Strávili s Anertonem zimu v Římě, zatímco můj muž tam byl přidělen na naše vyslanectví, a ona trávila s námi hodně času.“ Paní Memorallová se usmála svým vzpomínkám. „Byla to ta zima.“

„Ta zima, kdy se poprvé setkali?“

„Přesně tak - ale naneštěstí jsem odjela z Říma právě před tím setkáním. Není to směla? Mohla jsem být v *Životě a literatuře*. Víte, že se zmiňuje o té hloupé madam Vodki, v jejímž domě ji poprvé spatřil.“

„A vídala jste ji potom často?“

„Za Rendlova života ne. Víte, že žila téměř pořád v Evropě, a i když jsem ji vídala při svých cestách do ciziny, byla vždy tak soustředěná, tak zaměstnaná, a člověk cítil, že jeho společnost není žádoucí. Jí totiž záleželo jen na jeho přátelích - postupně se izolovala od svých vlastních lidí. Nyní je to samozřejmě jiné; je zoufale osamělá; občas mi napíše; a loni, když slyšela, že jedu do ciziny, požádala mne, abych se s ní setkala v Benátkách a strávila tam s ní týden.“

„A Rendle?“

Paní Memorallová se usmála a potřásla hlavou. „Ach, na něho jsem nikdy nesměla ani popatřit; žádná z jejích starých přítelkyň se s ním nesešla, jen náhodou. Zlí jazykové tvrdí, že to byl důvod, proč si ho udržela tak dlouho. Když člověk náhodou přišel a on tam byl, strčili ho do Anertonovy pracovny a manžel stál na stráž, dokud nevhodný návštěvník neodešel. Víte, Anerton v tom byl ještě legračnější než jeho žena. Mary byla příliš chytrá, než aby ztratila hlavu nebo alespoň dala najevo, že ji ztratila - Anerton však nebyl s to zakrýt svou pýchu nad tím úlovkem. Viděla jsem, jak se Mary třese, když hovořil o Rendlovi jako o *našem básníkov*i. Rendle musel mít vždycky své místo u stolu, stranou průvanu a ne příliš blízko u krbu, a měl krabici doutníků, které se nikdo jiný nesměl dotknout, a vlastní psací stůl v Maryině salónu a Anerton vždy vyprávěl o jedné výstřednosti velkého muže: jak nikdy neuřezával špičky doutníků, i když mu Anerton daroval zlatou řezačku s hvězdicovitým safírem, a jaký nepořádek měl na svém psacím stole a jak měla služebná příkaz přinést vždy koš na papíry své paní, než ho vysypala, aby nějaké nesmrtelné verše neskončily v popelnici.“

„Anertonovi se nikdy nerozvedli, že?“

„Nerozvedli? Proboha, to ne: On by nikdy Rendla neopustil! A kromě toho měl svou ženu velmi rád.“

„A ona?“

„Ach, ona pochopila, že on je muž, jehož osudem je být zesměšňován, a nikdy nebránila jeho přirozeným sklonům.“

Od paní Memorillové se Danyers později dozvěděl, že paní Anertonová, jejíž manžel zemřel několik let před jejím básníkem, trávila svůj život částečně v Římě, kde měla malý byt, a v Anglii, kde chtěla čas od času pobýt s některým z přátel, který byl rovněž přítelem Rendlovým. Nějaký čas po jeho smrti byla zaměstnána tím, že připravovala k vydání některá juvenilia, odkázaná do její péče; když však byl tento úkol vykonán, zůstala bez určitého zaměstnání a paní Memorillová ji při posledním setkání shledala apatickou a bez nálady.

„Tolik ho postrádá - její život je příliš prázdný. Řekla jsem jí to - řekla jsem jí, že by se měla vdát.“

„Ach!“

„Proč ne, prosím pěkně? Je to ještě mladá žena - mnoho lidí by řeklo mladá,“ prohodila paní Memorillová a jakoby mimochodem pohlédla do zrcadla. „Proč nepřijmout nevyhnutelné a nezačít znova? Život Rendlovi už nikdo nevrátí - a navíc, jeho si nevzala, když měla možnost.“

Danyers sebou s opovržením trhl, když se někdo tak hrubě dotkl jeho idolu. Je to možné, že paní Memorillová nechápe, jakým antiklimaxem by takové manželství bylo? Představte si Rendla, jak „dělá ze Sylvie počestnou ženu“; tak by to společnost vnímala! Jak by taková kompenzace zvlgarizovala jejich minulost - bylo by to jako „restaurovat“ mistrovské dílo; a jak skvěle vnímavá musela být tato žena, která si navzdory vnějšimu zdání a snad ze svých vlastních tajných pohnutek zvolila přežít pro příští generace jako Sylvie spíš než jako manželka Vincenta Rendla!

Od té doby získala paní Memorillová v Danyersových očích na zajímavosti. Byla jako svazek neuspořádaných a rozvláčných pamětí, kterými se on trpělivě prodíral v naději, že najde nějaké drahocenné narážky na předmět svých myšlenek, vklíněné mezi vrstvami zaprášeného

tlachání. Když o několik měsíců později vydal svůj první tenký svazek, který vedle tuctu poněkud příliš učených „zhodnocení“ obsahoval upravený univerzitní esej o Rendlovi, nabídl jeden exemplář i paní Memorillové; ta ho při jejich dalším setkání překvapila oznámením, že knihu poslala paní Anertonové.

Paní Anertonová odepsala v patřičné lhůtě a poděkovala své přítelkyni. Danyers měl tu čest číst těch několik řádek, v nichž stylem, který prozrazoval zvyk „cenit si“ podobných holdů a projevů úcty, hovořila o autorově „citu a vhledu“ a byla „tak ráda, že měla tu možnost“, atd. Odcházel zklamán, aniž jasně věděl, co jiného očekával.

Následující jaro mu před jeho odjezdem do ciziny nabídla paní Memorillová dopisy všem možným osobám, od arcibiskupa z Canterbury po Louise Michelovou. Nezahrnula mezi ně ovšem paní Anertonovou a Danyers z dřívějších rozhovorů věděl, že Sylvie nemá ráda lidi, kteří „přinášejí dopisy“. Věděl také, že v létě cestuje a že je nepravděpodobné, že by se vrátila do Říma před začátkem jeho dovolené, a naděje na setkání s ní netvořila součást jeho očekávání.

Žena, která svým příchodem porušila samotu jeho stolování v restauraci Hotelu Villa d'Este, se posadila tak, že se její profil rýsoval proti oknu a z této perspektivy připomínaly její klenuté čelo, malý zahnutý nos a distingované rty siluetu Marie Antoinetty. Danyersovi připadalo, že v oblečení a pohybech té ženy - i ve způsobu, jakým ohýbala záplestí, když si nalévala kávu - vyzoboroval stejnou vznešenost, stejný výraz tichého vyloučení všeho zjevného a obyčejného. Zde byla žena, která se hodně nudívala i nadšeně zaujímal. Číšník jí přinesl Secolo, a když se nad ním skláněla, všiml si Danyers, že vlasy, které se jí vlnily nad čelem, už šedivější; její postava však byla rovná a štíhlá a měla ten neocenitelný dar dívčích zad.

Přívál anglosaských návštěvníků nedospěl až k jezerům a s výjimkou jedné nebo dvou italských rodin a hrbatého mladíka s abbém měli Danyers a dotyčná žena mramorové sály Villy d'Este pro sebe.

Když se vrátil ze své dopolední toulky mezi kopci, spatřil ji, jak sedí u jednoho ze stolků na břehu jezera. Psala a na židli vedle ní ležela halda knih a novin. Toho večera se opět setkali v zahradě. Vyšel ven, aby si vykouřil poslední cigaretu před večeří, a pod černou klenbou esmín ji našel u schodů k přístavišti, jak se opírá o zídku nad jezerem. Při zvuku jeho kroků se otočila a pohlédla na něho. Přehodila si přes hlavu černý krajkový šátek a v tomto střízlivém prostředí vypadala její

EDITH NEWBOLD (JONES) WHARTON

tvář hubeně a nešťastně. Později si vzpomněl, že když se její oči setkaly s jeho, nevyjadřovaly ani tak smutek jako spíš hlubokou nespokojenost.

K jeho překvapení k němu postoupila gestem, které mělo upoutat jeho pozornost.

„Pan Lewis Danyers, předpokládám?“

Uklonil se.

„Já jsem paní Anertonová. Viděla jsem vaše jméno na seznamu hostů a chtěla jsem vám poděkovat za esej o poesii pana Rendla - nebo vám spíše říci, jak vysoce si vašeho eseje cením. Tu knihu mi poslala minulou zimu paní Memorallová.“

Mluvila klidným, melancholickým tónem, jako by zvyk formálních promluv připravil její hlas o spontánnější přízvuk; její úsměv byl však okouzlující.

Posadili se na kamennou lavičku pod cesmínami a ona mu řekla, kolik radosti jí jeho esej přinesl. Považovala ho za nejlepší z celé knihy - byla si jista, že do něj vložil víc sebe sama než do všech ostatních; neměla snad pravdu, když se dohadovala, že poesie pana Rendla ho hluboce ovlivnila? *Pour comprendre il faut aimer*, a jí se zdálo, že on v určitém smyslu pronikl do básníkovy vnitřního významu komplexněji než jakýkoli jiný kritik. Byly tam samozřejmě jisté problémy, které nezmínil; jisté aspekty té mnohostranné mysli, které snad nebyl schopen postihnout.

„Ale jste přece mladý,“ uzavřela laskavě, „a člověk by vám nemohl zatím přát tu zkušenost, kterou by plnější porozumění znamenalo.“

II.

Zůstala ve Villa d'Este měsíc a Danyers ji vídal každý den. V jeho společnosti dávala najevo nepředstírané potěšení; potěšení tak zřejmě založené na jejich společném uctívání Rendla, že se z něj mladý muž mohl radovat bez obav z pošetilosti. Na začátku byl pouhým zmkem kadidla na oltáři jejího nenasytného božstva; postupně se však do jejich styku vplížil osobnější tón. Měla-li ho stále ráda pouze proto, že si cenil Rendla, pak ho alespoň vnímavě rozlišovala od stáda Rendlových obdivovatelů.

EDITH NEWBOLD (JONES) WHARTON

Její přístup k památce velkého muže připadal Danyersovi jako dokonalejší. Svou identitu nestavěla na odiv, ani ji nepopírala. Byla upřímně Sylvii pro ty, kdo věděli a kdo se zajímali; v jejím postoji však nebylo ani stopy po rádkyni. Často hovořila o Rendlových knihách, zřídka však o něm; v jejich hojných vzpomínkách nebylo žádného posmrtného manželství, ani náznaku vlastnictví. O mistrově duševním životě, o jeho zvycích v myšlení a v práci ji nikdy neunavilo hovořit. Znala historii každé básně; jakou scénou či epizodou byl evokován ten - který obraz; kolikrát byla přeskupena slova v jednom verši, jak dlouho trvalo hledání nějakého adjektiva a co k němu autora nakonec přivedlo; dovedla dokonce vysvětlit i ten neproniknutelný verš, tu trýzeň kritiků, tu radost pomlouvačů, poslední verš *Starého Odyssea*.

Danyers cítil, že když hovoří o těchto věcech, není již jen pouhou ozvěnou Rendlových myšlenek. Jestli se zdálo, že její identita splývala s jeho, bylo to proto, že mysleli stejně, ne proto, že by on myslel za ni. Příští generace mívají tendenci považovat ženy, kterým básníci zpívali, za náhodné věšáčky, na něž věšeli své girlandy; mysl paní Anertonové se však podobala jakési plodné zahradě, v níž Rendlova imaginace nevyhnutelně zakořenila a rozkvetla. Danyers začínal chápat; kolik vláken spleť duchovní tkáně dlužil básník harmonickému splynutí jejího temperamentu se svým; v jistém smyslu stvořila *Sonety Sylvii* Sylvie sama.

Být strážcem Rendlova vnitřního já, nyní dveří do svatyně, se Danyersovi zpočátku zdálo tak pochopitelným privilegiem, že měl pocit, jak se jeho přátelství s paní Anertonovou rozvíjelo, že se vnucuje do života, který je už přeplněn. Jak mohlo být mezi těmi do výšin čnějícími vzpomínkami místo pro tak malou skutečnost, jakou představoval on? Dost neočekávaně potom objevil, že paní Memorallová to věděla lépe; jeho přítelkyně - která měla takové štěstí - se cítila znuděná a osamělá.

„Dostalo se vám víc než kterékoli jiné ženě!“ zvolal jednoho dne; a její úsměv vrhl posměšné světlo na jeho hloupý a trapný omyl. Jaký byl hlupák, když neviděl, že přece jen neměla dost! Že byla ještě mladá - co znamenají roky? -, něžná, lidská, žena; že život potřebuje život.

Poté, když vystoupali nahoru alejemi svažujícího se parku a odpočívali v jednom z malých polozbořených chrámů, či se dívali kaskádou listoví na vzdálený modrý záblesk jezera, nemluvili vždycky o Rendlovi nebo o literatuře. Povzbuzovala Danyerse, aby hovořil o sobě; aby se jí svěřil se svými ambicemi; kladla mu otázky, které moudrá žena říká místo rady.

„Musíte psát,“ řekla, čímž pronesla tu nejnádhernejší lichotku, jakou mohly lidské rty vyslovit.

Ovšemže měl v úmyslu psát - proč by on neměl vykonat něco velkého? Podle svých nejlepších možností, alespoň; s předsevzetím na počátku, že jeho nejlepší možnosti by skutečně měly být ty nejlepší. Méně se nezdálo být možné, s takovým pověřením v uších. Jak vše vytyčila; pozvedla a rozpletla jeho tápající ambice; svým dotykem a tvůrčím *Budiž světlo!* probudila jeho ducha.

Byl to jeho poslední den s ní a on se cítil beznadějně a šťastně.

„Měl byste napsat knihu o něm,“ pokračovala jemně.

Danyers sebou trhl; začínaly mu vadit Rendlovy neohlášené vstupy na scénu.

„Měl byste to udělat,“ trvala na svém. „Kompletní interpretaci - shrnutí jeho stylu, jeho motivací, jeho teorie života a umění. Nikdo jiný by to tak neudělal.“

Seděl a v rozpacích se na ni díval. Náhle - opovážil se uhádnout?

„Nemohl bych to udělat bez vás,“ zakoktal.

„Mohla bych vám pomoci - pomohla bych vám, samozřejmě.“

Seděli tiše; oba pozorovali jezero.

Když odjel, bylo domluveno, že se k ní opět připojí za šest týdnů v Benátkách. Tam měli hovořit o knize.

III.

Lago d'Iseo, 14. srpna

Když jsem se s vámi včera rozloučila, slíbila jsem, že se do týdne vrátím do Benátek: tehdy jsem vám měla odpovědět. Nebyla jsem upřímná, když jsem to říkala; neměla jsem v úmyslu vrátit se do Benátek, ani Vás ještě kdy spatřit. Utíkala jsem před Vámi - a měla jsem v úmyslu v útěku pokračovat. Neuděláte-li to Vy, musím já. Někdo Vás musí zachránit před svatbou se zklamanou ženou, které je - jistě, Vy

říkáte, že léta nic neznamenají a proč by také nakonec měla, když si mne nevezmete?

To je tedy to, co se Vám neodvažují jet říct. *Nesmíte si mne vzít.* Prožili jsme spolu svůj měsíc v Benátkách (tak hezký měsíc, vidíte?) a Vy teď musíte jet domů a napsat knihu - jakoukoli kromě té, o které - jsme nehovořili! - a já musím zůstat tady a pózovat obklopena svými vzpomínkami jako jakýsi ženský Tithónos. Ta bezútěšnost této nucené nesmrtnosti!

Vy se však dozvíte pravdu. Natolik mi na Vás záleží, nebo alespoň na Vaší lásce, že Vám toto dlužím.

Myslel jste, že jste měl tak malou naději proto, že mě Vincent Rendle miloval. Dostalo se mi toho, po čem jsem toužila, vrchovatou měrou; neřekl jste to snad? Začíná-li si muž myslet, že ženu chápe, může si být jist, že tomu tak není! Naději nemáte proto, že mě Vincent Rendle *nemiloval*. Nikdy se mi nedostalo toho, po čem jsem toužila, a nikdy, nikdy se nesnížím k tomu, abych toužila po něčem jiném.

Začínáte chápat? Byl to tedy všechno klam, říkáte? Ne, tam, kam až to došlo, to byla všechno pravda. Vy jste mladý - zatím jste se nenaučil, co se naučíte později - ty tisíce nepostřehnutelných znamení, jejichž pomocí si člověk tápavě hledá cestu labyrintem lidské povahy; nezarazilo Vás ale někdy, že jsem Vám o něm nikdy nevyprávěla žádnou pošetilou anekdotu? Například o jeho zvláštním zvyku vytrvale točit řezátkem na papír mezi palcem a ukazovákem, když mluvil; o jeho mánii schovávat si rubovou stranu svých poznámek; o jeho posedlosti po divokých jahodách, těch malých alpských s trny; o jeho dětinské radosti z akrobatů a žonglérů, o jeho zvyku oslovovat mne vždy *ty - drahá ty*, začínal každý dopis - ani slovo z toho všeho jsem Vám neřekla, vidíte? Myslíte, že bych to dokázala nevyprávět, kdyby mne byl miloval? Tyhle drobnosti by potom patřily mně, byly by součástí mého života - nebo našeho života - vyklouzly by mi i nevědomky (to jen ta vaše nešťastná žena je vždy rezervovaná a důstojná). Žádný „naš život“ však nikdy neexistoval; byly to vždy „naše životy“, až do konce...

Kdybyste jen věděl, jaká úleva je to pro mne, když to mohu někomu říct, ponese to se mnou, dovolíte mi, abych Vás ranila! Nebudu už tak osamělá, teď, když to ví někdo další.

Začnu od začátku. Když jsem se poprvé setkala s Vincentem Rendlem, nebylo mi ani pětadvacet. Bylo to před dvaceti lety. Od té doby, až do jeho smrti před pěti lety, jsme byli nerozlučnými přáteli. Věnoval mi patnáct let, možná nejlepších patnáct let, svého života. Svět, jak víte, si myslí, že jeho největší básně byly napsány během těchto let; já jsem

je prý „inspirovala“, a v jistém smyslu tomu tak i bylo. Od začátku byla duchovní náklonnost mezi námi téměř úplná; má mysl pro něho musela být (jak si to představuji) jako nějaký dokonale naladěný nástroj, na který jej nikdy neunavilo hrát. Kdosi mi řekl, že o mně jednou prohlásil, že ho „vždycky pochopím“; to je jediná jeho chvála na mou adresu, o které jsem se dozvěděla. Nevím ani, jestli jsem se mu líbila, i když si nemyslím, že by mu můj vzhled mohl být nepříjemný, neboť byl strašně nerad s ošklivými lidmi. V každém případě si zvykl trávit se mnou stále více a více času. Měl rád náš dům; naše zvyky mu vyhovovaly. Byl nervózní, vznětlivý; lidé ho nudili, a přesto neměl rád samotou. Našel u nás útočiště. Když jsme cestovali, jezdil s námi; v zimě si najímal pokoje v Římě nedaleko nás. V Anglii či na kontinentě s námi vždy býval značnou část roku. Dokázala jsem mu různými způsoby i trochu pomáhat v práci; časem na mně začal být závislý. Když jsme nebyli spolu, ustavičně mi psal - rád se mnou sdílel vše, co dělal či na co myslel; netrpělivě čekal na mou kritiku každé nové knihy, která ho zajímala; byla jsem součástí jeho duchovního života. Neštěstí bylo, že já chtěla být něčím víc. Byla jsem mladá žena a byla jsem do něho zamilovaná - ne proto, že to byl Vincent Rendle, ale jen proto, že to byl on!

Lidé začali samozřejmě mluvit - byla jsem paní Anertonová Vincenta Rendla; když se objevily *Sonety Sylvii*, šeptalo se, že Sylvie jsem já. Kamkoli šel, zvali i mne; lidé mi nadbíhali v naději, že se seznámí s ním; když jsem byla v Londýně, můj zvonek bez přestávky zvonil. Postarší peerky, ambiciózní hostitelky, roztoužené dívenky a autoři snažící se prorazit mě zahrnovali svou neúnavnou pozorností. Lpěla jsem dětinsky na svém úspěchu, neboť jsem věděla, co znamenal - mysleli, že Rendle je do mne zamilovaný! Víte, že někdy mne o tom téměř také přesvědčili? Ach, neexistuje fáze bláznovství, kterou bych neprošla. Nedovedete si představit, jaké omluvy si žena vymyslí pro muže, který jí stále neříká, že ji miluje - politováníhodné argumenty, které by v okamžiku prohlédla, kdyby je použila jakákoli jiná žena! Celou dobu jsem však hluboko uvnitř věděla, že mu na mně nikdy nezáleželo. Byla bych přece věděla, kdyby se se mnou byl miloval každý den svého života. Nikdy jsem nemohla odhadnout, jestli věděl, co se o nás říká - naslouchal tak málo tomu, co říkají lidé; a když to slyšel, nestaral se o to. Byl ke mně vždy dost upřímný a přímý; choval se ke mně, jako se muž chová k jinému muži; a přesto jsem někdy cítila, že *musí* vidět, že u mne to je jiné. Pokud to viděl, nedal to nijak najevo. Možná si toho nikdy nevšiml - jsem si jista, že nikdy nechtěl být krutý. Nikdy se se mnou nemiloval; nebyla jeho vina, že jsem chtěla víc než mi mohl dát. Ty *Sonety Sylvii*, říkáte? Co to však je? Kosmická filosofie, ne milostná báseň; věnovaná Ženě, ne ženě!

Co ale pak ty dopisy? Ach, ty dopisy! Půjdu tedy s barvou ven. Všiml jste si v těch dopisech tu a tam zvrátů, zrovna jako by se měly změnit v trochu - důvěrnější? Kritikové, jak si možná vzpomínáte, cenili u redaktora jeho chvályhodný takt a dobrý vkus (tak vzácné v naší době!), že z korespondence vynechal veškeré osobní narážky, všechny ty *détails intimes*, jejichž posvátnost by měla být uchráněna před zraky veřejnosti. Měli na mysli pochopitelně hvězdičky v dopisech paní A. Ty dopisy jsem k vydání připravila já sama; což znamená, že jsem je opsala pro redaktora a každou chvíli jsem vložila řádku hvězdiček, aby se zdálo, že něco bylo vynecháno. Rozumíte? Ty hvězdičky byly podvod - *nebylo nic, co by se dalo vynechat*.

Nikdo jiný než žena nepochopí, čím vším jsem prošla za ta léta - okamžiky revolty, kdy jsem cítila, že se toho všeho musím zbavit, vmést mu pravdu do tváře a nikdy ho pak už nespátit; nevyhnutelná reakce, když nevidět ho znamenalo tu jedinou nesnesitelnou věc a já se třásla, aby žádný můj pohled či slovo neporušily naše přátelství; početilé dny, kdy jsem hýčkala svůj sebeklam, že mě *musí* milovat, když všichni ostatní myslí, že tomu tak je; dlouhá období otupělosti, kdy se mi zdálo, že mi nezáleží na tom, jestli mne miluje či ne. Mezi těmito zoufalými dny přicházely jiné, během nichž byl náš duchovní souzvuk tak dokonalý, že jsem zapoměla na všechno ostatní v té radosti, která mi dávala pocit, že se vznáším na křídlech jeho myšlenek. Pak se někdy zdálo, že se otevřelo nebe.

Po celou tu dobu to byl tak pozorný přítel! Měl dar přátelství a všechnen jej věnoval mně. Ano, měl jste pravdu, když jste řekl, že se mi dostalo víc než kterékoli jiné ženě. *Il faut de l'adresse pour aimer*, říká Pascal; a já byla v jeho přítomnosti tak klidná, tak veselá, tak upřímně laskavá, že jsem si téměř jista, že za všechna ta léta jsem ho nikdy nenedala. Mohla bych doufat stejně pevně, kdyby mne byl miloval?

Nesmíte si o něm ovšem myslet, že se pořád držel mých sukní. Přicházel a odcházel, jak se mu líbilo, a stejně tak se chovali jeho nadšení příznivci. Jednou to byla dívka (říkám Vám všechno), krásná bytost, která nazývala jeho poesii „hlubokou“ a dala mu k narozeninám *Lucile*. Jedno léto za ní odjel do Švýcarska a celou dobu, co za ní běhal (trochu příliš nápadně na Velkého Muže, jak jsem si vždycky myslela), psal *mně* o své teorii samohláskových kombinací - nebo to bylo o jeho experimentech s anglickým hexametrem? Dopisy byly datovány právě v těch místech, kam vím, že jeli spolu, a kde seděli u vodopádů a on vymýšlel adjektiva pro její vlasy. Později mi o tom celkem otevřeně vyprávěl. Byla dokonale krásná a hledět na ni bylo čistou rozkoší; ona

však *mluvila* a její mysl, prohlásil, byla "samé lokty". A přesto, následujícího roku, když byla ohlášena její svatba, odjel sám, docela náhle ... a bylo to právě poté, co vydal *Viatikum lásky*. Muži jsou divní!

Když můj muž zemřel - neberu si servítky, jak vidíte -, vrátila se mi naděje. Do té doby neříkal nic proto, že mne miloval, přesvědčovala jsem se; protože vždy doufal, že mne jednoho dne učiní svou ženou; protože mne chtěl ušetřit „výčitek“. Nesmysl! Věděla jsem moc dobře, hluboko v srdci, že jediná moje naděje spočívá v síle zvyku. Zvykl si na mne; nebyl už mladý; děsil se nových lidí a nových způsobů; *il avait pris son pli*. Copak by nebylo jednodušší si mne vzít?

Nevěřím, že na to kdy pomyslel. Napsal mi cosi, čemu lidé říkají „krásný dopis“; byl laskavý, ohleduplný, decentně soucítící; poté, po několika týdnech, vplul opět do svého zvyku přicházet každé odpoledne a naše nekonečné hovory zase začaly, právě tam, kde jsme je přerušili. Později jsem slyšela, že jsem prý projevila „tolik taktu“, když jsem si ho nevzala.

Tak jsme se trmáceli dalších pět let. Možná to byly ty nejlepší roky, protože jsem se vzdala naděje. Pak zemřel.

Po jeho smrti - je to zvláštní - na mne sestoupila jakási fata morgána lásky. Všechny knihy a články, které o něm byly napsány, všechny recenze *Života* byly plné diskrétních narážek na Sylvii. Opět se ze mne stala paní Anertonová z těch slavných dob. Sentimentální dívčinky a drahouškové jako Vy zruřovali, když někdo zašeptal „Vy jste mluvili se Sylvii“. Idioti mne prosili o podpis - vydavatelé mne nutili, abych napsala své vzpomínky na něho - kritici se mnou konzultovali čtení nejednoznačných veršů. A já věděla, že pro všechny tyto lidi jsem byla ženou, kterou miloval Vincent Rendle.

Po nějakém čase ustalo i to nadšení a já byla sama se svou minulostí. Sama - docela sama; protože on se mnou nikdy ve skutečnosti nebyl. Duchovní spojení teď neznamenal nic. Bylo to duše s duší, ale nikdy ruku v ruce a neexistovaly žádné maličkosti, které by mi ho připomínaly.

Pak nastala jakási arktická zima. Schoulila jsem se do sebe jako do sněhové chýše. Nenáviděla jsem svou samotu, a přitom se děsila kohokoli, kdo by ji narušil. I tato fáze samozřejmě pominula, jako ty ostatní. Opět jsem začala žít a číst noviny a zamýšlet se nad stříhem svých šatů. Byla tu však jedna otázka, které jsem se nemohla zbavit a která mne pronásledovala ve dne v noci. Proč mne nikdy nemiloval? Proč jsem pro něho byla tolik, a ne víc? Byla jsem tak ošklivá, ve své podstatě tak nehodná lásky, že ač si mne mohl muž pěstovat jako

duchovního společníka, nezajímala jsem ho jako žena? Nedokážu Vám vypovědět, jak moc mne tato otázka mučila. Stala se z toho posedlost.

Můj ubohý příteli, začínáte chápat? Musím přijít na to, co si o mně myslel jiný muž. Nebudte ke mně příliš tvrdý! Nejprve poslouchejte - posudte. Když jsem se s Vincentem Rendlem setkala poprvé, byla jsem mladá žena, která se brzy vdala a vedla ten nejpoklidnější způsob života; neměla jsem žádné „zkušenosti“. Od hodiny našeho prvního setkání do dne jeho smrti jsem nikdy nepohlédla na žádného jiného muže a nevěšila si, pohlédl-li nějaký jiný muž na mne. Když před pěti lety zemřel, nevěděla jsem o možnostech své moci o nic víc než dítě. Bylo příliš pozdě, abych na to přišla? Neměla jsem se nikdy dozvědět proč?

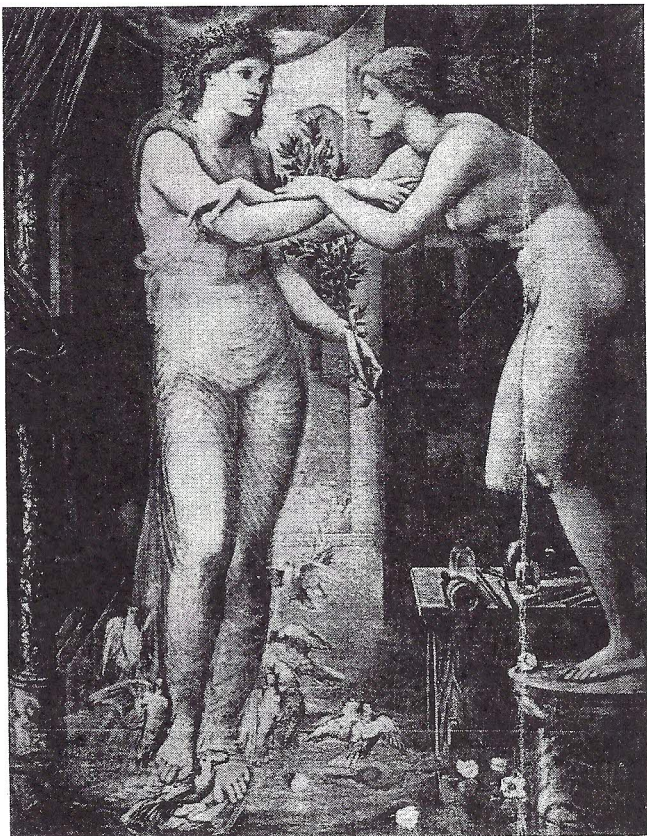
Odpusťte mi - odpusťte mi. Jste tak mladý; bude to pro Vás brzy jen epizoda, pouhý „dokument“! a kromě toho to nebylo tak záměrné, tak chladnokrevné, jak se snad může na základě těchto nesouvislých řádků zdát. Neplánovala jsem to jako nějaká žena v knize. Život je o tolik složitější než může být jakékoli jeho ztvárnění. Líbil jste se mi od první chvíle - přitahoval jste mne (to jste musel vidět) - chtěla jsem se Vám líbit; nebyl to jen pouhý psychologický experiment. A přitom v určitém smyslu také byl - musím být upřímná. Musela jsem na tu otázku dostat odpověď; byl to přízrak, který jsem musela zneškodnit.

Zpočátku jsem se bála - ach, tolik bála -, že o mne stojíte jen proto, že jsem Sylvia, že mne milujete proto, že myslíte; že mne miloval Rendle. Jako bych už nikdy nemohla uniknout svému osudu.

Jak jsem byla šťastná, když jsem objevila, že začínáte žárlit na mou minulost; a vlastně jste Rendla nenáviděl! Srdce mi tlouklo jako dívence, když jste mi řekl, že za mnou chcete přijet do Benátek.

Po našem rozloučení ve Villa d'Este se opět přihlásily o slovo mé staré pochyby. Co jsem nakonec věděla o Vašem citu ke mně? Byl jste s to jej sám analyzovat? Není pravděpodobné, že to byla ze dvou třetin marnivost a zvědavost a z jedné třetiny literární sentimentalita? Můžete si snadno představovat, že Vám záleželo na Mary Anertonové, zatímco jste byl ve skutečnosti zamilován do Sylvie - srdce je takový pokrytec! Nebo jste možná vypočítavější, než jsem předpokládala. Možná jste to byl Vy, kdo lichotil *mé* marnivosti v naději (odpustitelné naději!), že ze mne uděláte, po decentní pauze, pěknou malou esej s poznámkou.

Když jste přijel do Benátek a opět jsme se setkali - vzpomínáte si na tu hudbu na laguně, ten večer, z mého balkónu? -, měla jsem takový strach, že začnete mluvit o té knize - kniha, vzpomínáte si, byla údajný důvod Vašeho příjezdu. Nikdy jste o ní nepromluvil a brzy jsem

pochopila, že jedině, čeho se bojíte, je, že bych to mohla udělat *já* - že bych Vám mohla připomenout důvod, kvůli kterému se mnou jste. Tehdy jsem věděla, že Vám na mně záleží! ano, v tu chvíli skutečně záleželo! Za ten měsíc v Benátkách jsme se o té knize ani jednou nezmínili, vidíte?

Přečetla jsem si svůj dopis; a teď si přeji, abych Vám to místo psaní raději řekla přímo. Mohla bych pak postupovat opatrně a pozorovat Vaši tvář a vidět, zda jste pochopil. Ale ne, nedokázala bych se vrátit do Benátek; a nedokázala bych Vám to říct (i když jsem to zkoušela), kdybychom tam byli spolu. Nedokázala bych ten měsíc zkazit - svůj jediný měsíc. Bylo to tak hezké, dostat se jednou v životě z dosahu literatury.

Budete se na mne zpočátku zlobit, ale bohužel ne dlouho. To, co jsem udělala, by bylo kruté, kdybych byla mladší žena; tak, jak to je, neraní tento experiment nikoho jiného než mne. A mne raní strašlivě (tolik, kolik si to možná ve svém prvním hněvu přejete), protože mi poprvé ukázal všechno, o co jsem přišla.

Charlotte (Perkins) Stetson Gilman

(1860 - 1935)

Narodila se v Hartfordu (Connecticut) a byla vzdáleně spřízněna s Harriet Elizabeth Beecher Stowe. Otec brzy rodinu opustil a Charlotte se dostalo jen základního vzdělání a z finančních důvodů musela začít brzy pracovat. V r. 1884 se vdala za umělce Charlese Waltera Stetsona, s nímž měla dceru; po porodu začala trpět těžkou depresí, během níž ji ošetřoval dr. S. Weir Mitchell (mj. jí předepsal dlouhodobý odpočinek, jí však podle vlastních slov více prospěl dlouhý výlet do Kalifornie, který podnikla bez manžela). Došla k názoru, že její duševní zdraví vyžaduje odloučení od muže; v r. 1888 odjela s dcerou do Pasadeny a v r. 1894 se rozvedla. V r. 1900 se vdala podruhé, za svého bratrance G. H. Gilmana, který podporoval její činnost literární i její aktivity v rámci feministického hnutí. Začala psát jako novinářka v 90. letech; její nejznámější povídka, *Žlutá tapeta* (The Yellow Wallpaper), vyšla v r. 1892 a dnes je vnímána jako součást „feministické klasiky“. Žlutá, nejoblíbenější barva dekadentní poetiky, symbolizující rozklad a umírání, je nejsilnějším vjemem z celé povídky. Popudem k napsání *Žluté tapety* byla údajně snaha varovat nervově labilní ženy před léčením dr. S. W. Mitchella; text však v sobě obsahuje mnoho motivů zpracovávaných i pozdějšími feministickými autorkami - ženské stavy úzkosti, způsobené mateřstvím, manželstvím a závislostí na mužích atd. Navíc je *Žlutá tapeta* působivým horrorem, který zaujme i nefeministicky orientované čtenáře.

Ch. P. S. Gilman se během své cesty do Anglie v 90. letech seznámila s G. B. Shawem a stala se stoupenkyní fabiánského socialismu. Její další díla jsou především pamflety a eseje o ženských otázkách. V r. 1935 vydala Gilman svou autobiografii a téhož roku, zdrcena smrtí svého manžela (zemřel o rok dříve), spáchala sebevraždu.

ŽLUTÁ TAPETA

Stává se velice zřídka, aby si úplně obyčejní lidé jako John a já sháněli na léto šlechtická sídla.

Koloniální zámeček, dědičnou nemovitost, já bych řekla dům, ve kterém straší, a dospěla tak k výšinám romantického štěstí - to bych však žádala od osudu příliš mnoho!

Přesto hrdě prohlásím, že je na něm něco podivného.

Proč by ho jinak pronajímali tak levně? A proč by byl tak dlouho bez nájemníků?

tvé síle, drahá," řekl, „a tvá strava poněkud na tvé chuti k jídlu; vzduch ale můžeš vstřebávat neustále.“ Tak jsme si vzali tu dětskou ložnici v nejvyšším poschodí domu.

Je to velký, vzdušný pokoj, skoro celé poschodí, s okny na všechny strany a vzduchu a slunečního světla je tu habaděj. Soudím, že to nejdřív byla dětská ložnice a pak herna a tělocvična, protože okna jsou zamřížovaná jako kvůli malým dětem a na stěnách jsou kruhy a jiné věci.

Nátěr a tapety vypadají, jako by je použila chlapecká škola. Je odtržená - ta tapeta - ve velkých cárech všude kolem čela mé postele, asi tak daleko, kam dosáhnu, a na velké ploše na druhé straně místnosti, nízko dole. Horší tapetu jsem v životě neviděla.

Jeden z těch rozlezlých flamboyantních vzorů, vyznačujících se všemi uměleckými prohřešky.

Je s dostatek monotónní, aby zmátl oko, které ho pozoruje, a s dostatek výrazný, aby vás neustále dráždil a provokoval ke zkoumání, a když ty chabé křivky kousek sledujete, spáchají náhle sebevraždu - prudce klesnou do ohavných úhlů, zničí samy sebe v neslychaných protikladech.

Barva je odpuzivá, téměř nechutná; jakási doutnající nečistá žlut, podivně vybledlá pomalu se posouvajícím slunečním svitem.

Na některých místech je to matná, a přesto odporně křiklavá oranžová, na jiných je odsůn chorobně sírový.

Není divu, že ji děti nenáviděly! Nenáviděla bych ji také, kdybych v tomto pokoji musela bydlet dlouho.

Přichází John a já musím tohle uklidit - nesnese, když napíšu třeba jen slovo.

Jsme tady už dva týdny a zatím se mi nechtělo psát, od toho prvního dne.

Sedím teď u okna, nahoře v tomhle hnusném dětském pokoji, a nic mi nebrání, abych psala, jak se mi líbí, až na nedostatek síly.

John je celý den pryč a někdy i v noci, když má zavazne pupaay.

Jsem ráda, že můj případ není závažný!

Tyhle nervové potíže jsou ale strašlivě deprimující.

John neví, jak moc ve skutečnosti trpím. Ví, že neexistuje žádný důvod, abych trpěla, a to mu stačí.

Samozřejmě, je to pouze nervozita. Tíží mě tolik, že v žádném směru neplním své povinnosti!

Myslím tím, že bych měla Johnovi pomáhat, být pro něho skutečným útočištěm a útěchou, a zatím jsem se mu už téměř stala břemenem!

Nikdo by nevěřil, jaké úsilí musím vynaložit na to málo, co jsem schopna dělat - obléci se a bavit se a jiné věci.

Štěstí, že Mary je na dítě tak hodná. Takové milé dítě!

A přece s ním *nemohu* být, tolik mě znervózňuje.

Mám dojem, že John nebyl nikdy v životě nervózní. Tolik se mi směje kvůli té tapetě!

Nejprve chtěl pokoj znovu vytapetovat, ale potom řekl, že se tím nechávám přemoci a že pro nervového pacienta není nic horšího, než když se vyhoví jeho fantaziím.

Řekl, že až by se vyměnila tapeta, přišla by na řadu ta těžká postel a pak ta zamřížovaná okna a pak ta branka v horní části schodiště, a tak dále.

„Víš, že ten dům ti svědčí,“ řekl, „a drahoušku, vážně nemám v úmyslu renovovat dům jen kvůli tříměsíčnímu pronájmu.“

„Tak se tedy přesuňme dolů,“ řekla jsem, „jsou tam tak pěkné pokoje.“

Tehdy mě objal a nazval mě svou bláhou husičkou a řekl, že by šel dolů do sklepa, kdybych si to přála, a nechal jej vybílit na suterén.

Ale má docela pravdu o těch postelích a oknech a tak.

Je to vzdušný a pohodlný pokoj, jak jen si člověk může přát, a samozřejmě bych nebyla tak pošetilá, abych ho znepokojovala jen kvůli nějakému vrtochu.

Opravdu začínám mít ten velký pokoj docela ráda, celý, až na tu hroznou tapetu.

Z jednoho okna vidím zahradu, ty tajemné stromy s hlubokými stíny, ty rozmařile staromódní květiny a keře a sukovité stromy.

Z druhého okna mám krásný výhled na záliv a malé soukromé přístaviště, které patří k sídlu. Je tam nádherná stinná pěšina, která vede od domu tam dolů. Pořád si představuji, že vidím lidi, jak se procházejí po těch četných pěšinkách a mezi stromy, ale John mě varoval, abych se nepoddávala představám ani v tom nejmenším. Říká, že při mé silné fantazii a zvyku spřádat příběhy by nervová slabost, jako je ta moje, určitě vedla k nejrůznějším vzrušeným představám a že bych měla použít své vůle a zdravého rozumu k ovládnutí těchto sklonů. Tak to zkouším.

Občas si myslím, že kdyby mi bylo jen natolik dobře, abych mohla trochu psát, ulevila bych tomu tlaku myšlenek a odpočinula si.

Zjišťuji však, že se pořádně unavím, když to zkusím.

Tolik mě zbavuje odvahy, že nemám žádnou radu a společnost při své práci. Až se úplně zotavím, John říká, že pozveme bratrance Henryho a Julii na dlouhou návštěvu; říká však, že by dal raději ohňostroj do mého polštáře, než by dovolil, abych ty rušivé lidi měla kolem sebe teď.

Kéž bych se zotavovala rychleji.

Ale nesmím na to myslet. Ta tapeta se na mě dívá, jako by *věděla*, jak zhoubný vliv na mě má!

Je tam jedno stále se opakující místo, na kterém se vzor klátí jako zlomený krk a dvě vypoulené oči na vás zírají hlavou dolů.

Ta nestydatost a nekonečnost mě skutečně zlobí. Plazí se nahoru a dolů a do stran a ty absurdní nemrkající oči jsou všude. Je tu jedno místo, kde si dvě šíře tapety neodpovídaly a ty oči jsou nahoře a dole podél dělicí čáry, jedno o něco výš než druhé.

Ještě nikdy jsem neviděla tolik výrazu v neživé věci a všichni lidé, jak mnoho výrazu mají! Jako dítě jsem lehávala s otevřenýma očima a mívala víc zábavy i hrůzy z prázdných zdí a jednoduchého nábytku, než mohla většina dětí nalézt v hračkářství.

Vzpomínám si, jak laskavě mrkaly knoflíky u zásuvky našeho velkého starého psacího stolu, a byla tam jedna židle, která vždycky vypadala jako silný přítel.

Cítívala jsem, že kdyby některá z těch ostatních věcí začala vypadat příliš dravě, mohla bych vždycky skočit do té židle a byla bych v bezpečí.

O nábytku v této místnosti se nedá říci nic horšího, než že neladí, bohužel, neboť jsme museli všechn přinést zdola. Předpokládám, že když to tu sloužilo jako herna, museli odnést věci z dětské ložnice pryč, a není divu! Nikdy jsem neviděla takovou spoušť, jakou děti udělaly tady.

Tapeta, jak jsem už řekla, je místy odtržená, a přitom drží jako přibitá - musely být vybaveny vytrvalostí i nenávistí.

Podlaha je poškrábaná, vydlabaná a kusy z ní jsou odštípnuté, samotná sádra je tu a tam odrýpaná a tahle velká těžká postel, což bylo vše, co jsme v pokoji našli, vypadá, jako by prošla mnoha boji.

Ale to mi ani trochu nevadí - jen ta tapeta.

Tamhle přichází Johnova sestra. Takové milé děvče, a jak o mne pečuje! Nesmím dopustit, aby mne zastihla při psaní.

Je dokonalou a nadšenou hospodyní a netouží po žádném lepším zaměstnání. Opravdu věřím, že si myslí, že mou nemoc způsobilo to psaní!

Ale můžu psát, když je venku a já ji vidím daleko od těchto oken.

Je tu jedno, kterým lze hlídat cestu, krásně stinnou vinoucí se cestičku, a jedno, které vede přímo do kraje. Krásný kraj, také plný velkých jilmů a sametových luk.

Ta tapeta má jakýsi spodní vzor jiného odstínu, obzvláště dráž-

divého, neboť je vidět pouze v určitém osvětlení, a ani tehdy ne zřetelně.

Ale v místech, kde není vybledlý a kam právě svítí slunce - vidím jakousi podivnou provokativní beztvárovou postavu, která jako by se zákeřně plížila kolem za tím hloupým a okázalým svrchním vzorem.

Sestra je na schodech!

No a čtvrtý červenec je pryč! Všichni odjeli a já jsem úplně vyčerpaná. John myslel, že by mi mohlo udělat dobře být trochu ve společnosti, tak jsme tu měli na týden matku a Nellie a děti.

Já jsem samozřejmě nedělala nic. Jennie teď dohlíží na všechno.

Ale stejně mě to unavilo.

John říká, že jestli se rychle neseberu, pošle mě na podzim k Weimu Mitchellovi.

Ale já tam vůbec nechci. Měla jsem přítelkyni, která se mu jednou dostala do rukou, a ta říká, že je přesně takový jako John a můj bratr, ještě víc takový!

Navíc je to hrozná výprava jet tak daleko.

Mám pocit, jako by nestálo za to natáhnout ruku kvůli ničemu a stávám se děsivě podrážděnou a plačtivou.

Pláču pronic zanic a propláču většinu času.

Samozřejmě že ne tehdy, když je tu John nebo někdo jiný, ale když jsem sama.

A právě teď jsem sama hodně. Johna drží velmi často závažné případy ve městě a Jennie je hodná a nechává mě samotnou, když si to přeji.

Tak se trochu procházím v zahradě nebo dolů tou krásnou cestou, sedím na verandě pod růžemi a hodně polehávám tady nahoře.

Opravdu začínám mít ten pokoj ráda, až na tu tapetu. MOŽNA KULAVÉ té tapetě.

Tolik mi leží na mysli!

Z té velké pevné postele - je přibitá, myslím - pozoruji ten vzor dokola asi hodinu. Ujišťuji vás, že je to stejně dobré jako gymnastika. Začnu, řekněme, dole u podlahy, hned v rohu tam, kde nebyl vzor dotčen, a potisící se rozhodnu, že *budu* ten nesmyslný vzor sledovat až k nějakému zakončení.

Vím něco o principech dekoračních motivů a vím, že tahle věc nebyla sestavena podle žádných zásad paprskovitého uspořádání či opakování či symetrie nebo čehokoli jiného, o čem jsem kdy slyšela.

Opakuje se, samozřejmě, v jednotlivých šířích, jinak však ne.

Když se na ně podíváte najednou, stojí každá šíře samostatně, zduřelé vzduté křivky a kudrlinky - jakýsi „pokleslý románský styl“ s *deliriem tremens* -, vleče se kolébavě nahoru a dolů v oddělených kolonách hlouposti.

Na druhé straně se však spojuje diagonálně a rozlezlé kontury spěchají pryč ve velkých zkosených vlnách optického děsu, jako hromada mořských řas převalujících se v plném kanále.

Celá ta věc postupuje i vodorovně, alespoň se to zdá, a já se vysiluji tím, že se snažím rozluštit řád, podle kterého tím směrem vzor ubíhá.

Pro vlys použili vodorovnou šíři, což nádherně přispívá k celému tomu zmatku.

V jednom rohu pokoje je vzor téměř neporušený a tam, kde šikmo padající světlo bledne a chabé slunce svítí přímo na něj, si přece jen téměř dokážu představit paprskovitost - zdá se, že se ty nekonečné groteskové dekorace shlukují kolem společného středu a řítí se střemhlav pryč ve stejně šílených skocích.

Unavuje mě to sledovat. Hádám, že si zdřímnu.

Nevím, proč bych tohle měla psát.

Nechci.

Nejsem s to.

A vím, že John by to pokládal za absurdní. Ale já *musím* nějak říct, co cítím a myslím - je to taková úleva!

To úsilí však začíná být větší než úleva.

Polovinu času jsem strašně líná a hodně polehávám.

John říká, že nesmím ztrácet sílu, a nutí mě, abych brala rybí tuk a spoustu posilujících léků a dalších věcí, nemluvě o tom, že mám pít anglické pivo a jíst krvavé maso.

Drahý John! Miluje mě tak vroucně a nesaší, když jsem nemocná. Onehdy jsem si s ním zkusila vážně a rozumně promluvit a říct mu, jak bych si přála, aby mě nechal navštívit bratrance Henryho a Julii.

On však řekl, že nejsem s to tam jet ani to tam vydržet, a já ho svým chováním příliš nepřesvědčila, protože jsem se rozplakala, ještě než jsem domluvila.

Myslet jasně se pro mne stává velkou námahou. To ta nervová slabost, předpokládám.

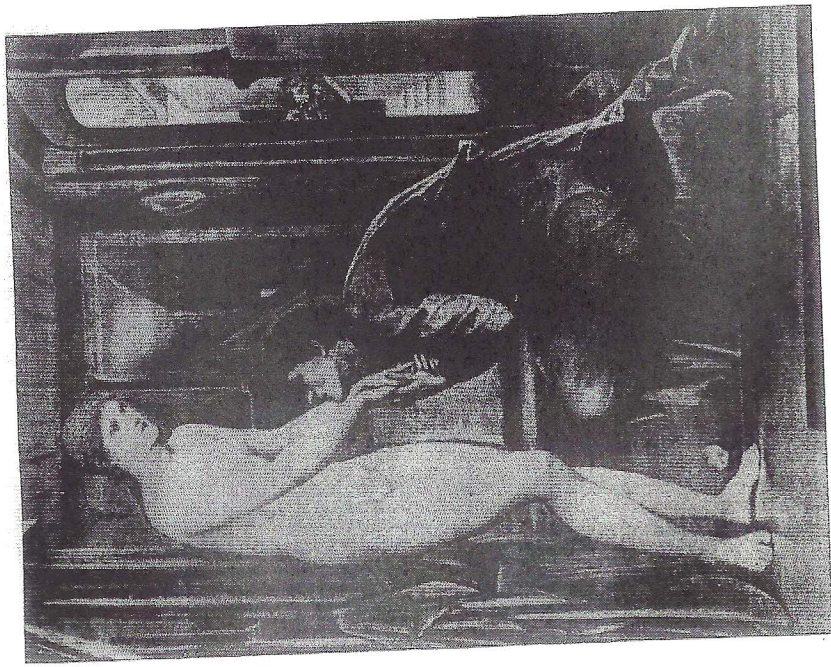
A drahý John mě zvedl ve svých pažích a prostě mě odnesl nahoru a položil na postel a sedl si vedle mě a četl mi, dokud to neunavilo mou hlavu.

Řekl, že jsem jeho drahoušek a jeho útěcha a všechno, co má, a že o sebe musím pečovat kvůli němu a být v pořádku.

Řekl, že mi z toho nepomůže nikdo jiný než já sama, že musím použít své vůle a sebeovládání a nenechat se unášet žádnými hloupými představami.

Je tu jedna útěcha, dítě je v pořádku a šťastné a nemusí obývat tenhle dětský pokoj s tou přišernou tapetou.

Kdybychom jej neobývali my, muselo by tu být to pozehtnané dítě! Jak šťastný únik! Proboha, za živý svět bych nedopusťla, aby mé dítě, ten citlivý človíček, bydlelo v takovém pokoji.

Nikdy dřív jsem na to nepomyslela, ale nakonec je štěstí, že mě tu John při tom všem udržel, já to snesu mnohem snáz než dítě, chťapete.

Samozřejmě se jim o ní už vůbec nezmiňuji - jsem příliš moudrá - ale hlídám ji neustále.

Na té tapetě jsou věci, které nezná nikdo kromě mne a nikdy znát nebude.

Za tím vnějším vzorem vystupují ty nejasné obrysy každý den zřetelněji.

Je to pořád tenýž obrys, jen je velmi početný.

A je to jako žena, která se shýbá a přizí se dokola za tím vzorem. Ani trochu se mi nelíbí. Zajímalo by mě - začínám si myslet - kéž by mne John vzal odsud pryč!

Je tak těžké hovořit s Johnem o mém případě, protože je tak moudrý a protože mě tolik miluje.

Ale včera večer jsem to zkusila.

Byla měsíčná noc. Měsíc svítí všude dovnitř stejně jako slunce.

Někdy ho vidím strašně nerada, plíží se tak pomalu a vniká dovnitř vždycky jedním z oken.

John spal a já bych ho byla strašně nerada vzbudila, tak jsem byla potichu a pozorovala měsíční svit na té vlnící se tapetě, až jsem se cítila hrůzně nepřírozně.

Zdálo se, že ta nezřetelná postava vzadu otrásá vzorem, úplně jako by se chtěla dostat ven.

Tiše jsem vstala a šla jsem nahmatat, jestli se tapeta *opravdu* hýbe, a když jsem přišla zpátky, John byl vzhůru.

„Co se děje, holčičko?“ řekl. „Neprocházej se tu takhle - nastydneš.“

Zdálo se mi, že je vhodná chvíle si promluvit, tak jsem mu řekla, že se tu vůbec nezotavuji a že si přeji, aby mne vzal pryč.

„Ale no tak, miláčku,“ řekl, „naše nájemní smlouva vyprší za tři týdny a nechápu, proč bychom měli odjet dříve. Opravy domu nejsou hotové a já právě teď rozhodně nemohu opustit město. Samozřejmě že kdybys byla v nějakém nebezpečí, mohl bych, a také bych to udělal, ale tobě je skutečně lépe, drahoušku, ať už to vidíš nebo ne. Já jsem doktor, drahoušku, a vím to. Sílíš a dostáváš barvu, tvá chuť k jídlu se zlepšila, opravdu se ohledně tvého stavu cítím klidnější.“

„Nevážím o nic víc,“ řekla jsem, „ani tolik, co předtím; a má chuť k jídlu je možná lepší večer, když jsi tady ty, ale je horší dopoledne, když jsi pryč!“

„Maličká moje!“ řekl a pevně mě objal, „bude tak nemocná, jak se jí zachce! Teď ale využijeme těch skvělých hodin tak, že půjdeme spát a promluvíme si o tom ráno!“

„A nepůjdeš pryč?“ zeptala jsem se chmurně.

„No tak, drahoušku, copak mohu? Zbývají jen tři týdny a pak si uděláme hezký několikadenní výlet, zatímco Jennie bude připravovat dům. Opravdu jsi na tom lépe, drahoušku!“

„Lépe možná na těle -“ začala jsem, ale hned jsem zmlkla, neboť on se posadil zpřímá a pohlédl na mě tak přísně a vyčítavě, že jsem ze sebe už nevypravila ani slovo.

„Miláčku,“ řekl, „snažně tě prosím, kvůli sobě a kvůli našemu dítěti kvůli tobě samotné, abys nikdy ani na jediný okamžik nedopustila, aby tě tahle myšlenka vůbec napadla! Neexistuje nic tak nebezpečného, tak fascinujícího pro povahu, jako je ta tvoje. Je to lživá a pošetilá představa. Cožpak mi nemůžeš důvěřovat jako lékaři, když ti to říkám?“

Tak jsem na to téma už pochopitelně nic neříkala a zanedlouho jsme šli spát. Myslel, že jsem usnula první, ale neusnula jsem a ležela jsem tam celé hodiny a snažila se rozhodnout, hýbe-li se ten svrchní a spodní vzor společně nebo každý zvlášť.

Vzory, jako je tehle, postrádají souvislost, jsou v otevřeném rozporu s řádem, což neustále popuzuje normální mysl.

Barva je sdostatek ohavná a sdostatek nejistá a sdostatek provokující, ale ten vzor je mučivý.

Myslíte si, že jste ho zvládli, ale jakmile se dostanete při sledování do tempa, stočí se zpět přemetem nazad a máte to. Udeří vás do tváře, srazí vás k zemi a šlape po vás. Je to jako zlý sen.

Ten svrchní vzor je přezdobená arabeska, která člověku připomíná houbu. Umíte-li si představit prašivky, dlouhatánskou řadu prašivek, rašících a pučících v nekonečných spirálách - no, tak to je něco podobného.

Tedy někdy!

Na téhle tapetě je jedna výrazná zvláštnost, věc, které, jak se zdá, si nevšiml nikdo kromě mě, a sice že se proměňuje podle toho, jak se proměňuje světlo.

Když slunce vniká dovnitř východním oknem - vždycky čekám, až se objeví ten první dlouhý rovný paprsek -, mění se tapeta tak rychle, že tomu nikdy nemohu zcela uvěřit.

Proto ji pořád pozorují.

Za měsíčního svitu - měsíc svítí dovnitř celou noc, pokud tedy svítí. Bych nepoznala, že je to tatáž tapeta.

V noci se za každého světla, za soumraku, svitu svíčky, lampy a nejhůře za měsíčního svitu mění v mříž! Mám teď na mysli ten svrchní vzor, a ta žena za ním je tak ošklivá, jak jen může být.

Dlouhou dobu jsem si neuvědomovala, co to je, co se objevuje vzadu, ten nezřetelný zadní vzor, teď jsem si však docela jistá, že je to žena.

Za denního světla je mírná, tichá. Představuji si, že to ten vzor ji udržuje tak klidnou. Je to tak matoucí. Bývám z toho zamlklá celé hodiny.

Hodně teď polehávám. John říká, že mi to dělá dobře a že mám spát co nejvíc.

Vlastně si zvykl posílat mě na hodinu si lehnout po každém jídle.

Jsem přesvědčená, že je to velice škodlivý zvyk, protože já nespím, víte.

A podporuje to klam, protože já jim neříkám, že jsem vzhůru - ach to ne!

Faktem je, že se začínám Johna trochu bát.

Někdy bývá velice podivný a i Jennie mívá někdy nevysvětlitelný výraz.

Občas mě napadne, jen jako vědecká hypotéza - že je to možná tou tapetou!

Pozorovala jsem Johna, když nevěděl, že se dívám, a vcházela jsem náhle do pokoje pod těmi nejrůznějšími záminkami a několikrát jsem ho přistihla, jak se *dívá na tu tapetu!* A Jennie také. Jednou jsem Jennie přistihla, jak na ni sahá.

Nevěděla, že jsem v místnosti, a když jsem se jí tiše, velmi tichým hlasem co nejlumeněji zeptala, co to dělá s tou tapetou - otočila se,

jako by byla přistižena při krádeži, a vypadala dost rozziobene, zopila se mě, proč ji takhle lekám!

Pak řekla, že ta tapeta špiní všechno, co se jí dotkne, že našla žluté skvrny na všech mých i Johnových šatech a že by si přála, abychom byli opatrnější!

Neznělo to snad nevinně? Ale já vím, že zkoumala ten vzor, a jsem pevně rozhodnuta, že jej neodhalím nikdo, jen já!

Život je teď mnohem víc vzrušující, než býval. Chápejte, mám něco navíc, co mohu očekávat, na co se těšit, co pozorovat. Jím opravdu lépe a jsem klidnější, než jsem bývala.

John je tak potěšen, že mě vidí se zotavovat! Onehdy se trochu zasmál a řekl, že má pocit, jako bych rozkvétala i přes tu svou tapetu.

Přešla jsem to smíchem. Vůbec jsem neměla v úmyslu mu vykládat, že je to *kvůli* té tapetě - dělal by si ze mne legraci. Možná by mě chtěl i odvézt.

Nechci teď odjet, dokud to neodhalím. Zbývá ještě týden a já myslím, že to bude stačit.

Cítím se o tolik lépe! V noci moc nespím, neboť je tak zajímavé pozorovat, jak se to vyvíjí; spím však hodně ve dne.

Ve dne je to tak únavné a matoucí!

Tam na té houbě jsou stále nové paprsky a všude nové odstíny žluté. Nedokážu je spočítat, i když jsem se o to svědomitě snažila.

Je to ta nejpodivnější žluť, ta tapeta! Nuť mě přemýšlet o všech žlutých věcech, které jsem kdy spatřila - ne o těch krásných, jako jsou pryskyřníky, nýbrž o těch starých ohavnostech, zlých žlutých věcech.

Ale v té tapetě je něco víc - ten zápach! Všimla jsem si ho v okamžiku, kdy jsme vstoupili do toho pokoje, ale při takové záplavě vzduchu a slunce to nebylo tak zlé. Nyní jsme měli týden mlhy a deště, a ať jsou okna otevřená či ne, ten zápach tu je.

Rozlézá se po celém domě.

Vznáší se v jídelně, tajně se plíží do salónu, schovává se v hale, leží a čeká na mě na schodech.

Natáhl mi do vlasů.

I když se jdu projet na koni, otočím-li znenadání hlavu a překvapím je - je tam ten zápach!

Navíc je to tak podivný pach! Strávila jsem hodiny tím, že jsem se ho pokoušela analyzovat, přijít na to, čemu se podobá.

Není špatný - napoprvé - a je velmi jemný, ale je to ten nejsušnější, nejzákeřnější pach, s jakým jsem se kdy setkala.

V tomto vlhkém počasí je příšerný, probouzím se v noci a cítím ho viset nad sebou.

Nejprve mě zneklidňoval. Vážně jsem uvažovala, že zapálím dům - abych ten zápach polapila.

Ale teď jsem si na něj zvykla. Jediná věc, která mě napadá, je, že je jako *barva* té tapety! Žlutý pach.

Na téhle straně je moc divné znamení, úplně dole, u skříňky na mopy. Úzký, nepravidelný pruh, který vede kolem místnosti. Zabíhá za každý kus nábytku, kromě postele, dlouhý, rovný, dokonce *ušmudlaný*, jako kdyby po něm někdo stále znovu jezdil rukou.

Ráda bych věděla, jak a kdo jej udělal a proč. Kolem a kolem a kolem - kolem a kolem a kolem - mám z toho závrať!

Konečně jsem skutečně něco objevila.

Díky tomu upřenému pozorování po nocích, kdy se tolik mění, jsem na to přišla.

Ten vrchní vzor se *skutečně* hýbe - a není divu! Ta žena za ním jím otřásá!

Někdy si myslím, že tam vzadu je spousta žen, a někdy že je jen

jedna a že se přikrčena rychle puzi uokola, a tím puzim se otřásá na všech místech.

V těch jasně osvětlených místech se pak ztiší a tam, kde je hodně stínů, prostě uchopí mříže a lomcuje jimi.

A neustále se snaží mezi nimi protáhnout. Ale nikdo by nedokázal tím vzorem prolézt - on je zardousí; myslím, že proto má v sobě tolik hlav.

Prolezou jím a potom je ten vzor uškrtí a otočí je vzhůru nohama a vybělí jim oči!

Kdyby ty hlavy byly zakryté nebo odklizené, nebylo by to ani zpoloviny tak zlé.

Myslím, že ta žena se dostává za dne ven!

A řeknu vám proč - důvěrně - viděla jsem ji!

Je to táž žena, vím to, protože se neustále plíží, a většina žen se za denního světla neplíží.

Vídám ji na té dlouhé cestě pod stromy, jak se plíží vpřed, a když přijede kočár, schová se pod ostružiník.

Ani trochu jí to nevyčítám. Musí být velmi pokořující být přistižen, jak se plížíte za denního světla!

Já vždycky zamykám dveře, když se plížím za denního světla. Nemožu to dělat v noci, protože vím, že John by začal okamžitě něco tušit.

A John je teď tak divný, že ho nechci dráždit. Kéž by si vzal jiný pokoj! Navíc nechci, aby někdo jiný než já dostal tu ženu v noci ven.

Často si lámou hlavu, jestli bych ji mohla spatřit ze všech oken najednou.

Ale ať se otáčím, jak nejrychleji dovedu, vidím ji zároveň jen z jednoho okna.

A i když ji vidím pořád, je *možné*, že se umí plížit rychleji, než já otáčet!

Někdy jsem ji pozorovala daleko v otevřené krajině, když se plížila stejně rychle jako stín mraku za prudkého větru.

Kdyby jen šlo sejmout ten svrchní vzor z toho spodního! Zkusit to, kousek po kousku.

Odhallila jsem další divnou věc, ale tentokrát to neřeknu! Nevypláci se příliš lidem věřit.

Zbývají už jen dva dny a ta tapeta bude dole a zdá se mi, že John si začíná něčeho všimnout. Nerada se mu dívám do očí.

A slyšela jsem, jak pokládal Jennie spoustu odborných otázek o mně. Ona o mně mohla podat velice dobré hlášení.

Řekla, že přes den hodně spím.

John ví, že v noci moc dobře nespím, a přesto jsem tak potichu!

Ptal se mě také na všechno možné a předstíral, že je milující a laskavý.

Jako kdybych do něho neviděla!

Přesto se nedivím, že se takhle chová, když pod tou tapetou spí tři měsíce.

Mne jenom zajímá; jsem si však jistá, že na Johna a Jennie tajně působí.

Hurá! Tohle je poslední den, ale to stačí. John má zůstat ve městě přes noc a nepůjde ven až do večera.

Jennie se mnou chtěla spát - liška mazaná! -, ale řekla jsem jí, že si nepochybně odpočinu lépe, když budu v noci sama.

To bylo chytré, protože ve skutečnosti jsem nebyla sama ani trochu!

Jakmile vysvitl měsíc a ta ubozacka se začala puzit a trást tím vzorem, vstala jsem a běžela jí na pomoc.

Zatáhla jsem a ona zalomcovala, já zalomcovala a ona zatáhla a do rána jsme oloupaly celé metry té tapety.

Pruh asi ve výšce mé hlavy kolem poloviny pokoje.

A pak, když vyšlo slunce a ten příšerný vzor se mi začal smát, prohlásila jsem, že to dnes dokončím!

Zítřejší odjíždíme a všechnen můj nábytek stěhují zase dolů, abychom zanechali věci tak, jak byly předtím.

Jennie se užasle dívala na tu stěnu, ale já jí vesele řekla, že jsem to udělala z čisté zášti k té mrzké věci.

Ona se zasmála a řekla, že by to klidně udělala sama, já že se však nesmím unavovat.

Jak se tentokrát prozradila!

Ale já jsem tady a té tapety se nedotkne nikdo jiný než já sama - ale spoň ne *živý!*

Pokusila se mě dostat ven z pokoje - bylo to příliš nápadné! Ale já jsem řekla, že je teď tak tichý a prázdný a čistý a že myslím, že si lehnu a budu spát tak dlouho, jak budu moci; aby mě nebudila ani k večeri - zavolám, až se vzbudím.

Takže teď je pryč a služebnictvo je pryč a věci jsou pryč a není tu nic než ta velká přibitá kostra postele s plátěnou matrací, kterou jsme na ní našli.

Dnes v noci budeme spát dole a zítra odplujeme lodí domů.

Docela se mi tu v tom pokoji líbí, teď, když je zase prázdný.

Jak tu ty děti řádily!

Ta postel je celá ohlodaná!

Já se však musím dát do práce.

Zamkla jsem dveře a hodila klíč dolů na přední cestu.

Nechci jít ven a nechci, aby kdokoli vešel sem, dokud nepřijde John.

Chci ho pořádně překvapit.

Mám tu nahoře provaz, který nenašla ani Jennie. Jestli se ta žena opravdu dostane ven a pokusí se utéct, mohu ji svázat!

Ale zapomněla jsem, že moc vysoko nedosáhnu, když nemám na čem stát!

Ta postel se nepohne!

Zkoušela jsem ji zvednout a strkat, až jsem z toho celá bolavá, a pak jsem se tak rozzuřila, že jsem ukousla kousek z jednoho rohu - ale poranila jsem si zuby.

Pak jsem strhala tapetu všude tam, kam jsem dosáhla z podlahy. Drží hrozně pevně a ten vzor si v tom ještě libuje! Všechny ty uškrtené hlavy a vypoulené oči a kolébající se houbový porost přímo vřešit výsměchem!

Rozčítuje mě to tak, že jsem s to udělat něco zoufalého. Skok z okna by byl obdivuhodným tělesným výkonem, mříže jsou však příliš silné na to, abych se o to jen pokusila.

Kromě toho bych to neudělala. Jistěže ne. Vím dostatečně jistě, že takový krok je nevhodný a mohl by být špatně vykládán.

Nechce se mi ani *pohlednout* z těch oken - je tam tolik těch pízířících se žen a pízířící se tak rychle.

Ráda bych věděla, jestli všechny vylezly z té tapety jako já?

Ale já jsem teď bezpečně přivázaná svým dobře ukrytým provazem - *mně* tam ven na cestu nedostanete!

Myslím, že se budu muset vrátit zpátky za ten vzor, až nastane noc, a to je těžké!

Je tak příjemné být venku v tomhle velkém pokoji a plížit se kolem, jak se mi líbí!

Nechci jít ven. Neptāju, i kdyby mě o to Jennie požádala.

Protože venku se člověk musí plížit na zemi a všechno je zelené místo žluté.

Ale tady se můžu hladce plížit na podlaze a mé rameno sahá přesně k té dlouhé šmouze, která se táhne kolem stěn, takže nemohu zablou-
dit.

Ach, proboha, za dveřmi je John!

Je to zbytečné, mladý muži, nemůžete je otevřít!

Jak volá a buší!

Teď křičí, aby mu dali sekuru.

Bylo by škoda rozbít tak krásné dveře!

„Johne, drahoušku!“ pravila jsem tím nejněžnějším hlasem, „klíč je dole u předního schodiště, pod listem platanu!“

To ho na několik okamžiků utišilo.

Pak řekl - opravdu velmi klidně: „Otevři dveře, miláčku!“

„Já nemohu,“ řekla jsem. „Klíč je dole u předních dveří pod listem platanu!“

A pak jsem to řekla znovu, několikrát velice jemně a pomalu a říkala jsem to tolikrát, že musel jít a přesvědčit se, a samozřejmě klíč našel a vešel dovnitř. Zastavil se hned u dveří.

„Co se děje?“ vykřikl. „Proboha, co to děláš?“

Plížila jsem se dál, úplně stejně, ale ohlížela jsem se na něho přes rameno.

„Konečně jsem se dostala ven,“ řekla jsem, „navzdory tobě a Jane. A strhala jsem většinu té tapety, takže mě nemůžeš dát zpátky!“

Teď ale proč ten člověk omdlel? On však omdlel, a právě na mé cestě u zdi, takže jsem se musela pokaždé plížit přes něho!